

Sisällysluettelo

Valvottavien taloudellinen tila hyvä

Valvottavien taloudellinen toimintaympäristö on ollut myönteinen. Kotitalouksien vilkas luottojen kysyntä ja arvopaperimarkkinoiden nousuvire kohensivat pankkien ja sijoituspalveluyritysten tuloksia. Pankkien kannattavuus parani. Vakavaraisuus säilyi hyvänä, ja tappiopuskurit vahvistuivat. Pankkien luottosalkun laatu on hyvä, mutta pieniä merkkejä luottotappioriskien lisääntymisestä on havaittu. Pankkien tulee varautua riskeihin ja huolehtia vakavaraisuudestaan pitkällä aikavälillä. Riskinkantokyvyn arviointi myös taloudellisen tilanteen ennakoimattoman heikkenemisen varalta on tärkeätä. Riskienhallinnan kehittämisessä on edelleen haasteita, jotta pankit saavuttavat hyvät Basel II -vaatimusten mukaiset valmiudet.

Suotuisia kasvuennusteita varjostavat makrotalouden pidemmän aikavälin riskit

Valvottavien taloudellisessa toimintaympäristössä ei näy suuria riskitekijöitä lyhyellä aikavälillä. Suomen talouskasvun ennustetaan jatkuvan suotuisana seuraavat kolme vuotta. Pidemmällä aikavälillä makrotalouden kehitykseen liittyy riskejä, jotka toteutuessaan vaikuttavat valvottavien toimintaympäristöön epäsuotuisasti.

Euroopan keskuspankki korkojen noston linjalla

EKP on nostanut ohjaukorkoa kaksi kertaa lyhyen ajan sisällä. Ohjaukoron nostoja perusteltiin ensisijaisesti hintavakauden säilyttämisellä. Markkinakorot alkoivat nousta ennen EKP:n koron nostoa.

Pörssivuosi 2005 parempi kuin osattiin odottaa

Rahoitusmarkkinoiden ylimääräinen likviditeetti, matalat korot ja yritysten voittojen kasvu ovat vaikuttaneet osakekaupan vireyteen maailmanlaajuisesti. Myös Helsingin pörssissä osakekurssit nousivat vuoden 2005 aikana enemmän kuin markkinoilla osattiin odottaa.

Pankit rahoittaneet lisääntyntä luotonantoon joukkovelkakirjalainoilla

Kehitys Euroopan jvk-markkinoilla on ollut 2000-luvulla sekä markkinoiden koon että tuotevalikoiman mukaan mitattuna erittäin ripeää. Suomalaiset rahoituslaitokset ovat hankkineet rahoitusta jvk-markkinoilta, mutta suomalaisten yritysten jvk-lainakanta ei sen sijaan ole kasvanut.

Luotonkysyntä jatkui voimakkaana

Kotitalouksien asuntoluottojen kysyntä oli vuonna 2005 edelleen ennätyskellisen vilkasta. Myös kulutusluottojen kysyntä oli vahvaa. Sen sijaan yritysluottojen kysynnän kasvu hidastui eikä näytä voimistuvan kuluvanakaan vuonna.

Pankeilla lihava tulosvuosi

Talletuspankkien tulokseteko oli edelleen vahvaa vuonna 2005. Kannattavuus säilyi hyvänä, kun liikevoitot kasvoivat lähes luotonannon volyymien tahtiin. Myös tehokkuus kulut/tuotot-suhdeluvulla mitattuna parani, etenkin kun tuotot kasvoivat merkittävästi. Tuottoja kasvattivat erityisesti kasvut kotitalousluotonannossa ja varallisuudenhoidossa. Kulujen kasvu oli vähäistä.

Pankkisektorin vakavaraisuus säilyi heikkenemisestään huolimatta vahvana

Pankkisektorin vakavaraisuus oli edelleen hyvä, vaikka heikkenikin hieman. Suotuisa tuloskehitys ja rahoitusvarojen käypään arvoon arvostaminen vahvistivat omia varoja. Sen sijaan lainakannan kasvu lisäsi riskipainotettujen erien määrää, minkä seurauksena vakavaraisuus heikkeni. Rata tiukensi tulkintaansa pääomalainojen enimmäismäärästä.

Sijoituspalveluyritysten suotuisa tuloskehitys jatkui

Suotuisa toimintaympäristö tuki sijoituspalveluyritysten myönteistä talouskehitystä vuonna 2005. Arvopaperinvälityspalveluissa kilpailu kiristyi edelleen, mutta arvopaperivaihdon lisääntyminen piti palkkiotuotot edelleen kasvussa. Omaisuudenhoitopalveluiden palkkiot kasvoivat myös, mutta hieman edellisvuotista maltillisemmin.

Luottokannan laatu hyvä, mutta asuntoluototuksen riskit kasvaneet

Kilpailun kiristyminen asuntoluotoissa näkyy vakuusjoustoina, laina-aikojen pidentymisenä sekä ennätyksellisen kapeina marginaaleina. Tarkastushavainnot tukevat käsitystä, että erittäin kapeat marginaalit ja joustaminen luottokriteereistä on yleinen suuntaus. Asuntoluototuksen riskit ovat kasvaneet pitkällä aikavälillä. Pankkien tuleekin noudattaa hyviä riskienhallinnan periaatteita ja menetelmiä siten, että riskeihin varautuminen on riittävää pitkällä aikavälillä. Luottokannan laatu on tällä hetkellä poikkeuksellinen hyvä, jos sitä mitataan järjestämättömien saamisten ja arvonalentumistappioiden osuudella luottokannasta.

Talletuspankkien maksuvalmius heikkeni hieman

Talletusten kasvu vauhdittui, mutta myös markkinaehtoisen rahoituksen osuus kasvoi edelleen. Pankit rahoittivat asuntolainoja myös kiinnitysluottopankkien kiinteistövakuudellisilla joukkovelkakirjalainoilla.

Pankkien korkoriskit (tulo- ja investointiriski) kasvaneet hieman

Suomalaisten talletuspankkien yhteenlaskettu tulo- ja investointiriski kasvoi kesäkuun 2005 lopusta ja oli joulukuun lopussa 318 milj. euroa. Muutos aiheutui suurimmaksi osaksi johdannaissaamisten ja velkojen maturiteettipäätasapainojen lisääntymisestä. Myös kaupankäyntivaraston investointiriski suureni. Kasvu oli lähinnä seurausta pankkien spekulatiivisesta johdannaisten käytöstä.

Valvottavien taloudellinen tila hyvä

Valvottavien taloudellinen toimintaympäristö on ollut myönteinen, sillä Suomen talous on kasvanut viime vuosina keskimäärin nopeammin kuin euroalueen talous. Tuotannon kasvun arvioidaan hieman hidastuvan lähivuosina. Myös maailmantalouden kasvu jatkuu, mutta jonkin verran hitaammin kuin aikaisemmin.

Vuoden 2007 alusta voimaan tuleva vakavaraisuussäätely (Basel II) on käynnistänyt haasteellisia riskienhallinnan kehittämishankkeita valvottavissa. Luottolaitokset ja sijoituspalveluyritykset kehittävät parhaillaan vähimmäisvakavaraisuuden laskentaa, raportointia ja niihin liittyviä tietojärjestelmiä sekä sisäisiä vakavaraisuuden hallintaprosessejaan (ICAAP).

Eriyisen haastavaa kehittämistä vaaditaan pankeilta, jotka suunnittelevat ottavansa käyttöön luottoriskin pääomavaatimuksen laskennassa edistyneen laskentamenetelmän (IRBA) pian uuden sääntelyn voimaantulon jälkeen. Pankkien on pystyttävä parantamaan omia riskienhallintajärjestelmiään varsin tiukassa aikataulussa, jotta ne täyttävät hyvin kaikki IRBAn käyttöönottoon liittyvät vaatimukset.

Luotonanto ja arvopaperimarkkinoiden nousuvire kasvattivat tuottoja

Hyvä luottojen kysyntä ja osakemarkkinoiden nousuvire loivat valvottaville hyvät tuloksentekomahdollisuudet. Luotonannon nopea kasvu paransi pankkikonsernien rahoituskatteita, vaikka lainamarginaalit kaventuivat. Säästämis- ja sijoitustuotteiden kysynnän vilkastuminen puolestaan lisäsi palkkiotuottoja. Pankkikonsernien kustannustehokkuus parani edellisestä vuodesta, sillä tuotot lisääntyivät, mutta kulut pysyivät yleensä ennallaan tai kasvoivat hyvin vähän.

Pörssin vaihto kasvoi selvästi vuoden aikana ja yleisindeksi nousi 31 %. Yleisön vahva kiinnostus rahastosijoittamiseen jatkui, ja rahastojen pääomat kasvoivat 41 %. Pankit ja sijoituspalveluyritykset markkinoivat säästämis- ja sijoitustuotteita aktiivisesti ja paransivat niistä saatavilla palkkiotuotoilla tuloskehitystään.

Vakavaraisuus hyvä suhteessa riskeihin

Pankkien ja sijoituspalveluyritysten omat varat lisääntyivät ja vähimmäisvakavaraisuuden ylittävät tappiopuskurit vahvistuivat. Luotonannon nopean kasvun takia pankkien vakavaraisuussuhdeluvut heikentyivät hieman. Suomalaisen pankkien vakavaraisuus on silti edelleen parempi kuin euroalueen pankeissa keskimäärin.

Pankkien luottosalkun laatu on pysynyt hyvänä, vaikka bruttomääräiset arvonalentumistappiot (luottotappiot) osoittivat pientä kasvua. Korke- ja valuuttakurssiriskit ovat vähäisiä eivätkä uhkaa pankkien vakavaraisuutta.

Luotonannon nopean kasvun vuoksi pankit rahoittavat toimintaansa aikaisempaa enemmän markkinarahalla. Rahoitusrakenteen muutos altistaa joitakin pankkeja hieman aikaisempaa enemmän rakenteelliselle rahoitusriskille. Pankkien kiinteistöomistukset ovat vähentyneet. Kiinteistömarkkinoiden hintariskit vaikuttavat kuitenkin pankkeihin asuntovakuuksien kautta. Pankkien osakeomistusten markkina-arvo kasvoi pörssikurssien nousun myötä, ja riski suhteessa pankkien omiin varoihin suureni hieman.

Riskit kasvavat pitkällä aikavälillä – riskienhallinnan on oltava kunnossa

Luottojen suuren kysynnän ja kilpailun tiukkuuden vuoksi luottokriteerien löystyminen on edelleen jatkunut. Tämä lisää tappioriskejä tulevaisuudessa. Kova kilpailu on kaventanut luottomarginaaleja, jotka uhkaavat olla liian pieniä pitkän aikavälin kannattavuuden ja riskien kannalta. Kiivaassa kilpailussa ei tule joustaa riskienhallinnan hyvistä periaatteista ja käytännöistä eikä riittävän turvaavista luottojen vakuusvaatimuksista.

Asuntoluotot lisääntyivät vuonna 2005 peräti 16,7 %. Kotitalouksien velkaantumistaso on noussut selvästi, ja osa kotitalouksista voi olla ylivelkaisia. Lyhyellä aikavälillä kokonaistaloudelliseen kehitykseen ei liity sellaisia merkittäviä uhkia, jotka voisivat yleisesti heikentää kotitalouksien velanhoitokykyä ja siten lisätä pankkien luottotappiota. Pidemmällä aikavälillä kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen kasvu voi myös hidastua,

mikä toteutuessaan aiheuttaisi ongelmia ylivelkaantuneille talouksille. Myös asuntojen hintojen tuntuva romahtaminen heikentäisi asuntolainojen vakuuksien arvoja ja lisäisi siten pankkien luottotappioriskiä.

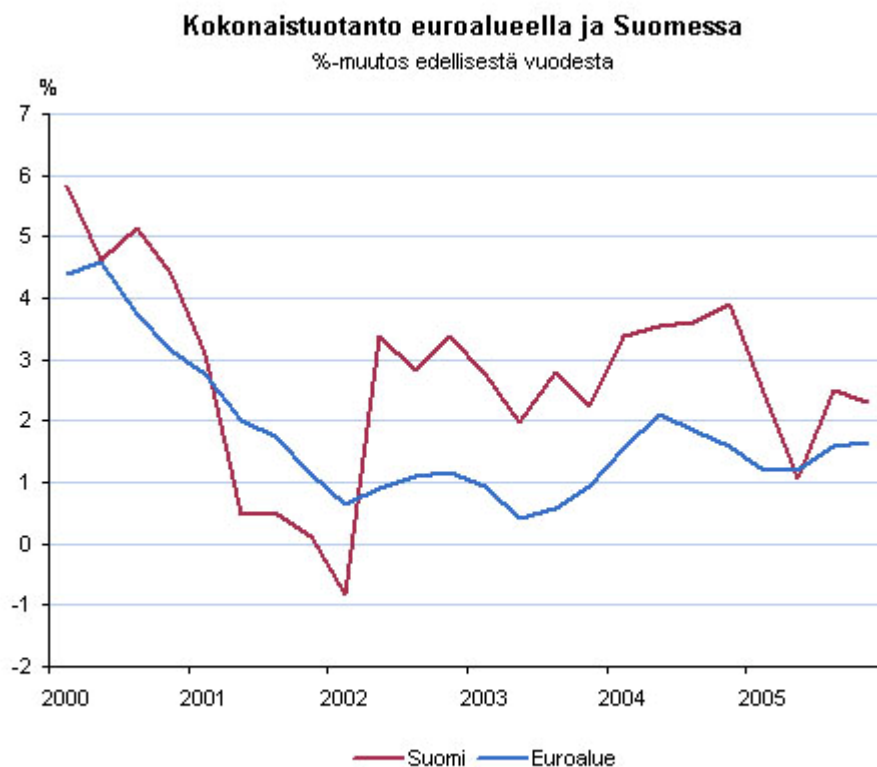
Ratan tekemien stressitestien mukaan suurimpien pankkikonsernien vakavaraisuus ei suoraan vaarantuisi korkojen huomattavan nousun, varallisuushintojen tuntuvan laskun tai luottojen suurten arvonalentumiskirjausten takia. Tulevaisuuden riskeihin varauduttaessa on kuitenkin otettava huomioon, että talouden useiden muuttujien kehitys voi heikentyä samanaikaisesti, minkä seurauksena myös toisistaan riippuvien riskien vaikutukset pankkien kannattavuuteen ja vakavaraisuuteen olisivat ennakoitua suurempia.

Lisätietoja antaa
riskiasiantuntija Juha Savela, puhelin 010 831 5384.

Suotuisia kasvuennusteita varjostavat makrotalouden pidemmän aikavälin riskit

Suomen Pankin ennusteen mukaan Suomen kokonaistuotanto kasvaa vuoden 2006 aikana 3,4 % ja kahtena seuraavana vuonna 3,0 % (vuonna 2007) ja 2,8 % (vuonna 2008). Kokonaistuotanto kasvoi vuonna 2005 ennustettua heikommin, vain 2,1 %, mikä johtui kevätkesän paperilakosta.

Notkahduksesta huolimatta Suomen talouskasvu on ollut nopeampaa kuin euroalueella keskimäärin. Toisaalta Suomen talouskasvu on ollut viimeisten vuosien aikana selvästi heikompaa kuin viime vuosikymmenen loppupuolella. Pidemmän aikavälin ennusteiden mukaan talouskasvu tulee taantumaan nykyisestä väestön ikärakenteen vuoksi. EU:n selvityksessä Euroopan talouskasvun arvioidaan tulevaisuudessa jäävän keskimäärin puoleentoista prosenttiin. Talouskasvu on vuoden 2015 jälkeen vain tuottavuuden kasvun varassa.¹

Lähteet: Suomen Pankki, Eurostat, Tilastokeskus.

Maailmantalouden kasvu on ollut nopeampaa kuin Euroopan talouskasvu

Maailmantalouden kasvu on ollut nopeaa, mutta Euroopan kasvu takeltelee. Euroalueen on odotettu elpyvän, ja erityisesti Saksan talouskasvun kehitystä on seurattu tarkasti. Euroopan talouden kasvuluvut ovat toistaiseksi jääneet odotetuista, vaikka kasvua tukevat tekijät ovat paikallaan – maailmantaloudessa eletään noususuhdannetta, vienti vetää, ja korkotaso on alhainen. Ennusteiden mukaan Euroopan bruttokansantuotteen kasvu olisi kuitenkin tämän vuoden aikana selvästi nopeampaa kuin vuonna 2005.

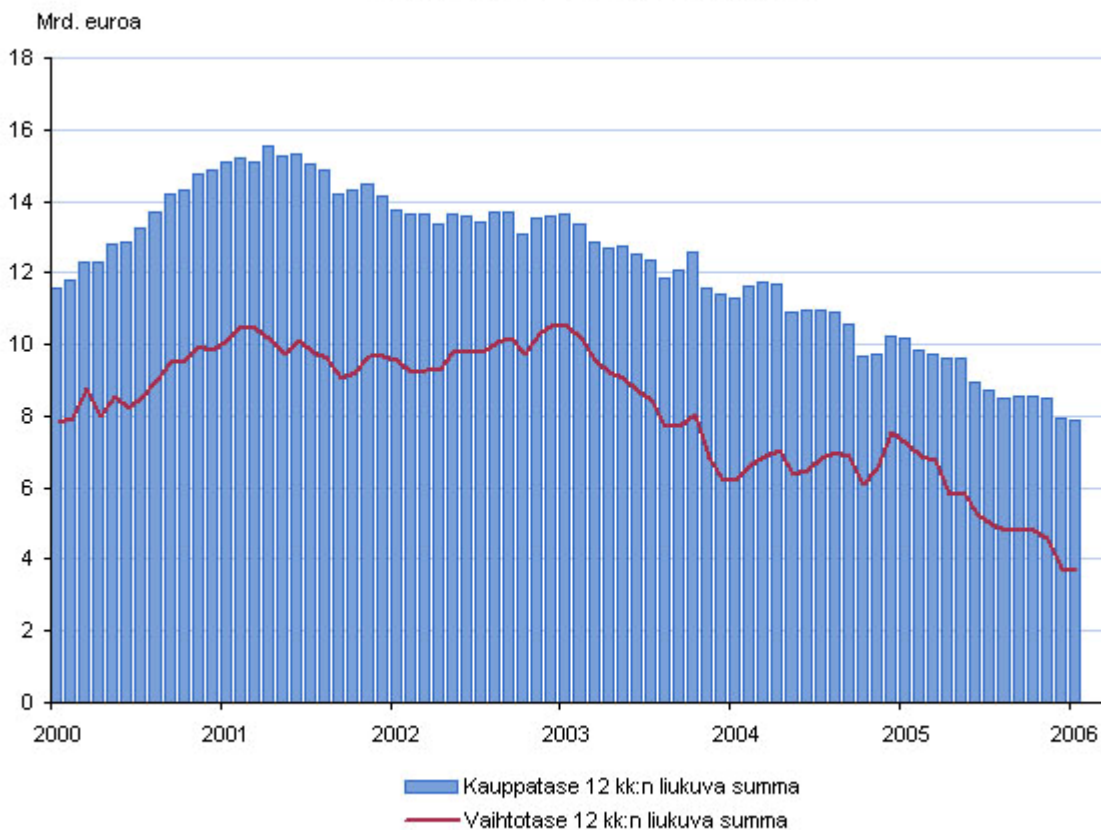
Maailmantalouden kasvun ennustetaan jatkuvan myös lähitulevaisuudessa, joskin hieman aikaisempaa hitaampana. Yhdysvaltojen talouskasvu heikentyi hieman jo vuoden 2005 aikana. Japanin talouskasvu sen sijaan yllätti myönteisesti. Suomen Pankin ennusteen mukaan maailmantalous kasvaa tänä vuonna vielä 4,3 % ja kahtena seuraavana vuonna hieman hitaammin, 4,0 % vuosittain.

Suomen talouskasvu on perustunut yksityiseen kulutukseen

Vaikka Suomen talouden kasvu onkin ollut eurooppalaista keskiarvoa parempi, ongelmana on pidetty sitä, että se on perustunut yksityiseen kulutukseen. Tuotannollisten investointien vähäisyys on herättänyt yleistä huolestumista.

Suomen teollisuustuotanto supistui vuoden 2005 aikana, ja Suomi on myös menettänyt asemiaan vientimarkkinoilla. Vaihtotaseen ja kauppataaseen ylijäämä on sulamassa. Suomen Pankin ennusteissa on varoitettu talouskasvun painottumisesta yksityiseen kulutukseen ja siitä, että suomalaisten tulevaisuuden kasvuodotukset voivat olla liian korkealla. Yksityistalouksien velkaantumisen kasvu lisää riskiä siitä, että säästämisaste alkaa jyrkästi kasvaa ja kotimainen kysyntä supistua, jos korot nousevat, taloudellinen tilanne heikkenee tai omaisuushinnat laskevat.²

Suomen kauppataase ja vaihtotase

Lähde: Suomen Pankki.

Investoidaanko Suomessa tarpeeksi ja oikeisiin kohteisiin?

Tulevan talouskasvun kannalta keskeisiä kysymyksiä ovat, ovatko suomalaisten yritysten investoinnit riittäviä tuottavuuden ylläpitämiseksi tai jopa sen nostamiseksi, jotta kansantalouden tulevat menot katetaan ja onko meneillään rakennemuutos, jossa teollisuusinvestoinnit siirtyvät ulkomaille ja kotimaan investoinnit kohdistuvat enemmän muille toimialoille ja immateriaalisiin tuotantopanoksiin?

Kone- ja laiteinvestointien on ennustettu kasvavan lähitulevaisuudessa. Investoinnit kasvavat jo siitäkin syystä, että yritysten on pakko uudistaa vanhentunutta tuotantokapasiteettiaan. Pääventialat investoivat kuitenkin yhä enemmän ulkomaille. Kotimaassa investoinnit ovat korvausinvestointeja eikä tehdasteollisuuden tuotantokapasiteetin odoteta kasvavan merkittävästi tulevaisuudessa.

Etlan tutkimuksen mukaan yritysten investointeja arvioitaessa ei tulisi kiinnittää liikaa huomiota perinteisiin investointimittareihin, sillä ne voivat antaa harhaanjohtavan kuvan. Suurin puute on, että perinteiset investointitilastot eivät sisällä tutkimus- ja tuotekehitysmenoja. Esimerkiksi tehdasteollisuuden investointiaste on laskenut 1970- ja 1980-lukujen keskimääräisestä 25 prosentista 11 prosenttiin tällä vuosituhanella. Jos T&K-menot otetaan huomioon, investointiaste on vaihdellut 20:stä 25 prosenttiin, eikä mitään laskusuuntausta ole havaittavissa. Teollisuuden tuotantokapasiteetti on lisääntynyt perinteisen investointiasteen laskusta huolimatta.³

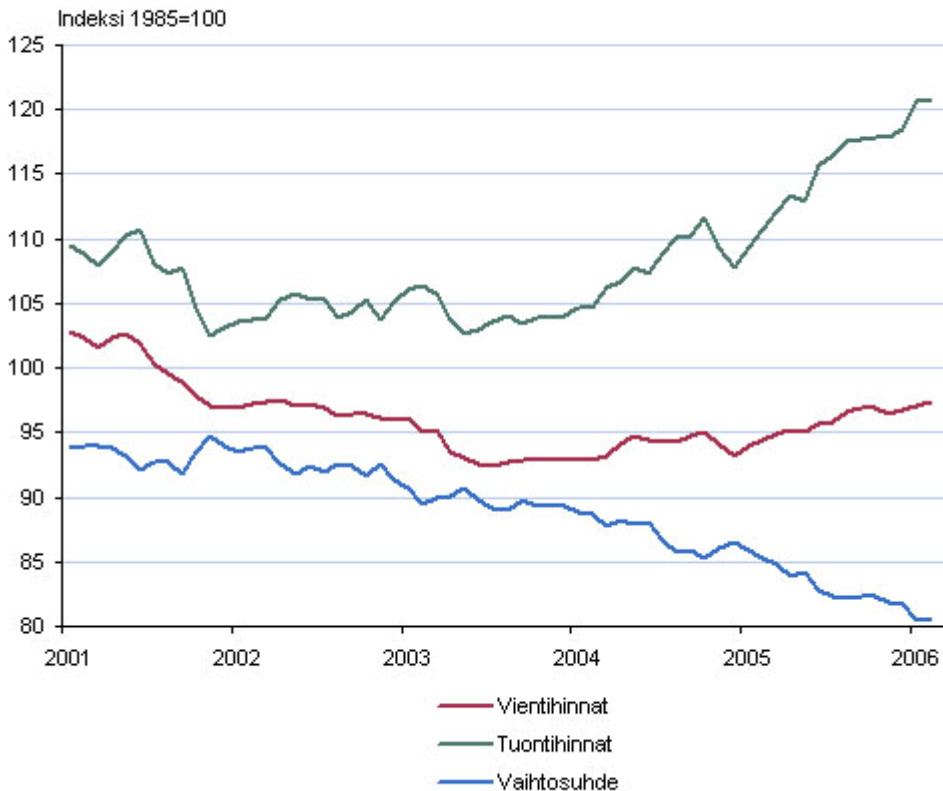
Suomen Pankin tutkimuksen mukaan ongelmana on kuitenkin T&K-menojen keskittyneisyys yhdelle toimialalle – elektroniikkateollisuuteen. Ilman elektroniikkateollisuutta teollisuuden investointiaste on laskenut T&K-menot huomioon otettunakin. Lisäksi näyttäisi siltä, että muiden toimialojen tietotekniikkainvestoinnit ovat jääneet jälkeen johtavista maista.⁴

Vienti kasvaa, mutta vaihtosuhte heikkenee

EU:n osuus Suomen viennistä on pienentynyt EU:n ulkopuolisen kaupan kasvettua. Suomen vienti on odotusten mukaisesti lisääntynyt öljyntuottajamaihin, ja vienti erityisesti Venäjälle kasvoi merkittävästi vuoden 2005 aikana. Venäjältä on tullut Suomen tärkein vientimaa. Sen osuus Suomen viennistä on nyt 11 %⁵. Maailmantalouden ennustettu kasvu tukee viennin myönteistä kehitystä lähitulevaisuudessa. Suomen asema Venäjän naapurina lisää todennäköisesti vientiä Venäjälle edelleen.

Viennin kasvusta huolimatta Suomen kauppataase on kuitenkin alkanut laskea, sillä tuonti on kasvanut vientiä nopeammin. Energian ja raaka-aineiden hintojen kallistuminen on vaikuttanut tuonnin arvon nousuun dramaattisesti.

Suomen ulkomaankauppahinnat

Lähde: Tilastokeskus.

Ulkomaankaupan vaihtosuhteen ei odoteta paranevan nopeasti, sillä Suomen vienti perustuu tuotteisiin, joiden markkinoilla on erittäin kova kilpailu. Tuotantolaitosten siirrolla ulkomaille haetaan säästöä tuotantokustannuksiin markkinoilla, joilla ei voida kilpailla muulla kuin hinnalla.

Suomen työmarkkinoiden tilanne heikkenee tulevaisuudessa, jos tuottavuutta kasvattavat investoinnit tai uusinvestoinnit eivät lisäänty ja tuotantoa siirretään edelleen ulkomaille. Teollisuuden työpaikkojen laskun on arvioitu tilapäisesti pysähtyvän vuoden 2006 aikana, mutta jatkuvan jälleen vuonna 2007. Työllisyys on kasvanut erityisesti palveluissa ja rakentamisessa. Työllisyyden kasvu on perustunut paljolti myös osa- ja määräaikaistyön lisääntymiseen.

Taloukasvu luo pankeille hyvät toimintaedellytykset

Noususuhdanne luo hyvän pohjan pankkien ja muiden rahoitusmarkkinayritysten toiminnalle lähitulevaisuudessa. Pankkien toiminta on jo useamman vuoden ajan painottunut kotitalousluototukseen ja säästämistuotteiden kehittämiseen. Yritysten hyvän kannattavuuden ja investointien vähäisyyden vuoksi niiden ulkoisen rahoituksen tarve sen sijaan on ollut pieni, eikä yritysten luotonkysyntä ole vielä osoittanut merkkejä kiihtymisestä. Yrityslainojen kanta on kasvanut muutaman vuoden ajan tasaisesti, vuosittain noin 8 %.

Kotitalouksien luotonkysyntä on kasvanut nopeammin kuin yritysten luotonotto. Kasvu jatkunee, joskin hieman hitaammin kuin aikaisemmin, koska korot ovat nousseet. Kuluttajien luottamus on korkealla, eikä kotitalouksien velkaantumistaso ole vielä kansainvälisesti vertailtuna kestävämmällä tasolla. Myös säästämistuotteiden kysyntä kasvaa yleisen vaurauden kasvaessa. Ylivelkaantuminen on todennäköisesti yksittäisten talouksien ongelma, tosin ongelmia voi syntyä myös paikkakuntaakohtaisesti teollisuuden rakennemuutosten vuoksi. Pidemmän aikavälin kansainväliseen ja kotimaiseen makrotaloudelliseen kehitykseen liittyy kuitenkin riskejä, jotka toteutuessaan tulevat vaikuttamaan luotonkysynnän kasvuun ja luottotappioiden määrään.

- 1) EU:n talouspoliittisen komitean selvitys väestön ikääntymisen taloudellisista vaikutuksista EU-maissa.
- 2) Euro & talous 3/2005.
- 3) ETLA: Suhdanne 1/2006.
- 4) Suomen Pankki: Euro & talous 1/2006.
- 5) Tulli: Ulkomaankaupan kuukausikatsaus 12/2005.

Lisätietoja antaa
rahoitusanalyttikko Sirpa Joutsjoki, puhelin 010 831 5205.

Euroopan keskuspankki korkojen noston linjalla

Euroopan keskuspankki (EKP) on markkinoiden odotusten mukaisesti nostanut ohjauskorkoa kaksi kertaa lyhyen ajan sisällä. Perusrahoitusoperaatioiden korko nousi maaliskuussa, toisella koronnostokerralla, 2,50 prosenttiin. Vaikka EKP perusteli ohjauskoron nostoa ensisijaisesti hintavakauden säilyttämiseksi, nosto johtuneen myös asuntojen hintojen noususta ja yksityisen luotonoton kasvusta.

Hintavakauden yläraja on 2 %, ja euroalueen kuluttajahintaindeksi on ollut hieman rajan yläpuolella. Öljyn hinta ei ole vielä vaikuttanut muiden tuotteiden hintoihin, vaikka tuotantokustannukset ovatkin ennätyskorkeat. Pelättävissä kuitenkin on, että talouskasvun kiihtyessä hinnat joustavat herkemmin ylöspäin. Koronnostot eivät todennäköisesti lopu tähän, jos näkyvässä on inflaation uhkaa ja talouskasvu antaa koronnostolle tilaa.

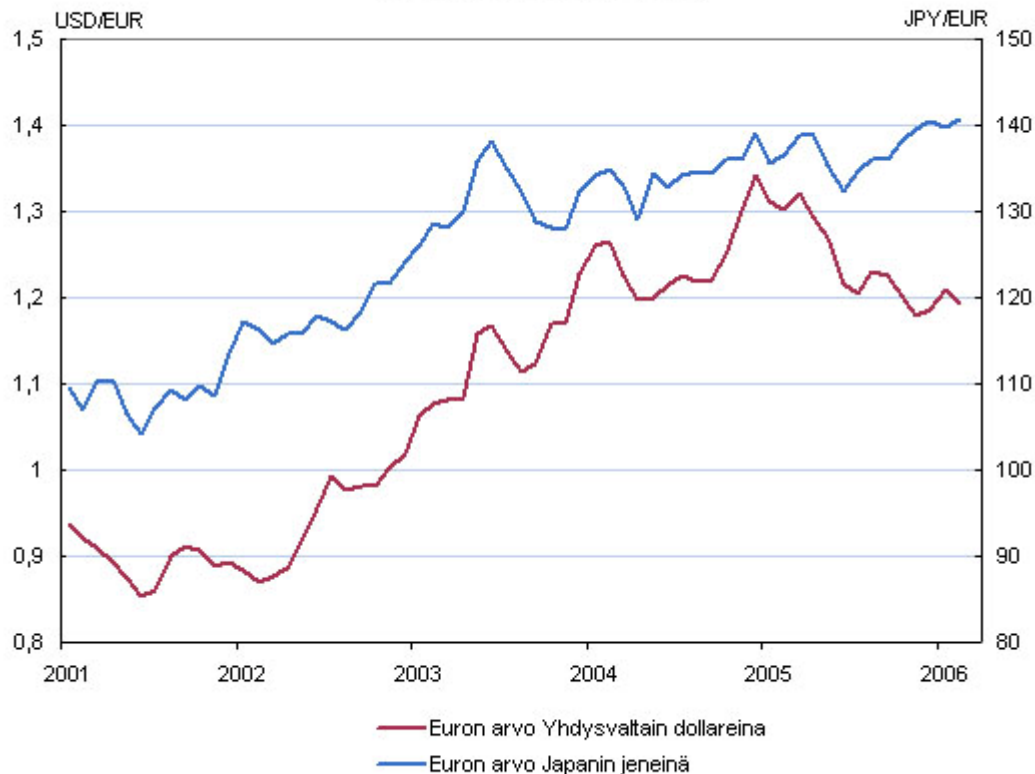
Rahapolitiikkaa kiristetään myös Yhdysvalloissa ja Japanissa

Yhdysvaltain keskuspankki nosti ohjauskorkoaan tasaisesti koko viime vuoden ajan, ja korkoero Eurooppaan verrattuna kasvoi 2 prosenttiyksikköä. Fed Funds -korko oli maaliskuun 2006 lopussa 4,75 %. Korkeiden seurauksena dollari vahvistui suhteessa euroon. Dollarin kurssia tuki myös se, että Yhdysvaltain talouskasvu oli parempi kuin Euroopan. Dollarin ei odoteta enää vuonna 2006 vahvistuvan suhteessa euroon.

Myös Japanin keskuspankki on muuttamassa rahapolitiikkansa suuntaa vähemmän elvyttäväksi. Talouskasvu on päässyt Japanissa vauhtiin, ja koronnosto-odotukset voimistuvat sen myötä. Tosin markkinat odottavat vain maltillista korkotason nousua. Jenin heikentynyt kurssi suhteessa sekä euroon että dollariin on tukenut Japanin vientiä.

Euron dollari- ja jenikurssit

Kun euro vahvistuu, käyrä nousee

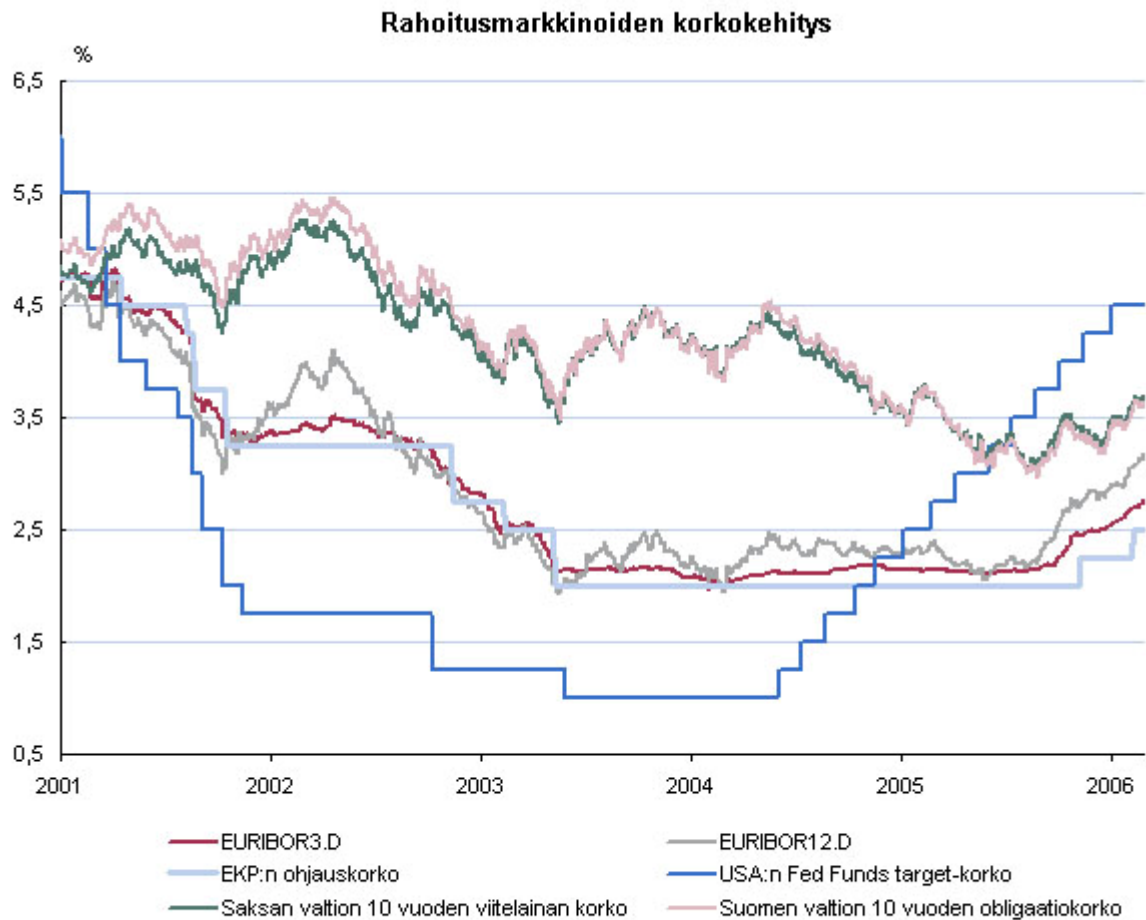

Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Reuters.

Markkinakorot alkoivat nousta vuoden 2005 loppupuolella

Euriborkorot ja pitkät korot alkoivat nousta vuoden 2005 loppupuolella jo ennen EKP:n koronnostoa. Euriborkorot ovat nousseet vuoden 2005 alimmalta tasoltaan noin 0,5–1,0 prosenttiyksikköä, ja 12 kuukauden euribor oli maaliskuussa 2006 jo yli 3 %.

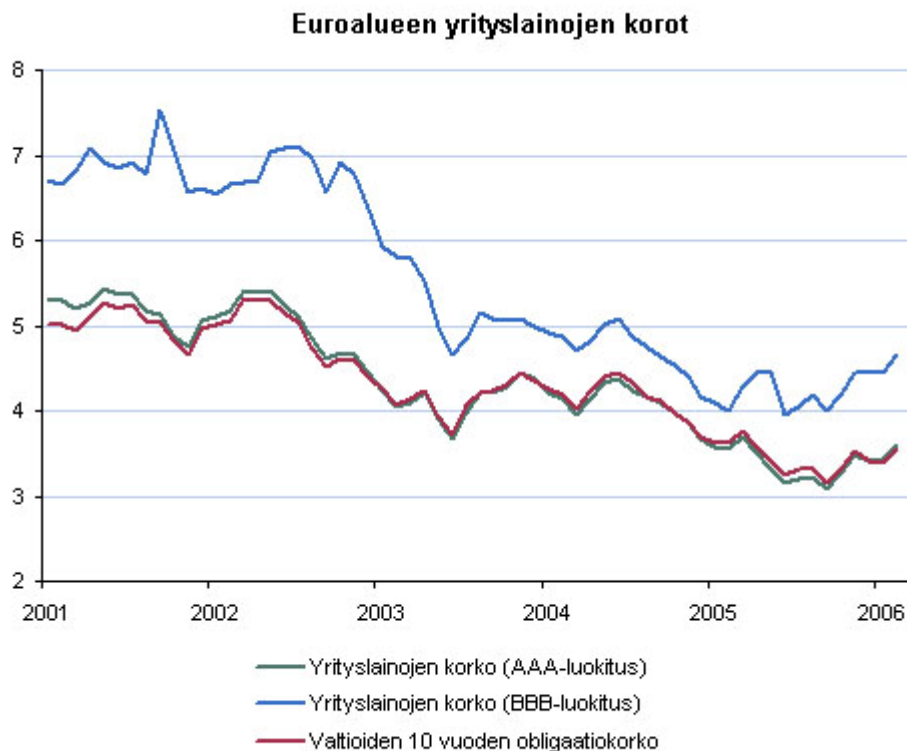
Korkokäyrä on loiventunut. Esimerkiksi Suomen valtion lainoista laskettu kymmenen vuoden korko oli maaliskuussa 2006 vain prosenttiyksikön verran korkeampi kuin lyhyet euriborkorot. Tasainen korkokäyrä ennakoii yleensä, että talouden kasvu hidastuu. Toisaalta rahoitusmarkkinoiden runsas likviditeetti ja arvopapereiden ylikysyntä alentavat pitkien papereiden korkoja.

Lähde: Bloomberg, Reuters ja EKP.

Euroalueen yrityslainojen korkoerot ovat leventyneet vuoden 2005 aikana. Esimerkiksi AAA- ja BBB-luokituksen saaneiden yrityslainojen korkoero oli pienimmillään noin puoli prosenttiyksikköä. Tämän vuoden alkupuolella korkoero oli noin prosenttiyksikön luokkaa.

Yrityslainojen riskilisien katsotaan olleen liian pieniä ja yksittäisten yritysten vaikeudet ovat alkaneet vähitellen vaikuttaa riskilisien suurenemiseen. Markkinoilla on myös rahoitettu pitkiäaikaisia sijoituksia lyhytaikaisilla matalakorkoisilla lainoilla. Keskuspankkien koronnostot voivat aiheuttaa tällaisten sijoitusten purkamista, mikä laskisi arvopapereiden hintoja ja nostaisi pitkiä korkoja.

Lähteet: Merrill Lynch ja Euroopan keskuspankki.

Reaalikorot edelleen historiallisen alhaiset

Reaalikorot ovat olleet historiallisen alhaiset. EKP:n koronnostonkin jälkeen esimerkiksi asuntolainojen reaalikorko verojen jälkeen on noin yhden prosenttiyksikön luokkaa. Nykyisen korkotason ei siten pitäisi vielä vaikuttaa asuntolainojen kysyntään, mutta se voi sen sijaan laukaista ilmapiirin muutoksen. Parhaassa tapauksessa korkojen nousu rauhoittaa asuntomarkkinoita ja asuntojen hinnat vakiintuvat.

Koronnousut eivät vielä ole olleet niin suuria, että niiden voitaisiin arvioida vaikuttavan tuntuvasti asuntovelallisten lainanhoidokykyyn ja sitä kautta lisäävän pankkien luottotappioita. Pankkien rahoituskatteisiin markkinakorkojen hienoinen nousu vaikuttaa positiivisesti.

Euroopan keskuspankki joutuu lähitulevaisuudessa punnitsemaan kahden välillä – hintavakauden ja talouskasvun. Koska euroalueen inflaatio ei ole kiihtynyt, keskuspankin koronnostot ovat todennäköisesti maltillisia. Korkojen noususuuntaus kuitenkin voimistuu, sillä markkinat odottavat poikkeuksellisen alhaisiin korkoihin korotusta. Ennusteiden ja markkinoiden odotusten mukaan korot pysyisivät kuitenkin kohtuullisen alhaisina.

Lisätietoja antaa
rahoitusanalytikko Sirpa Joutsjoki, puhelin 010 831 5205.

Pörssivuosi 2005 parempi kuin osattiin odottaa

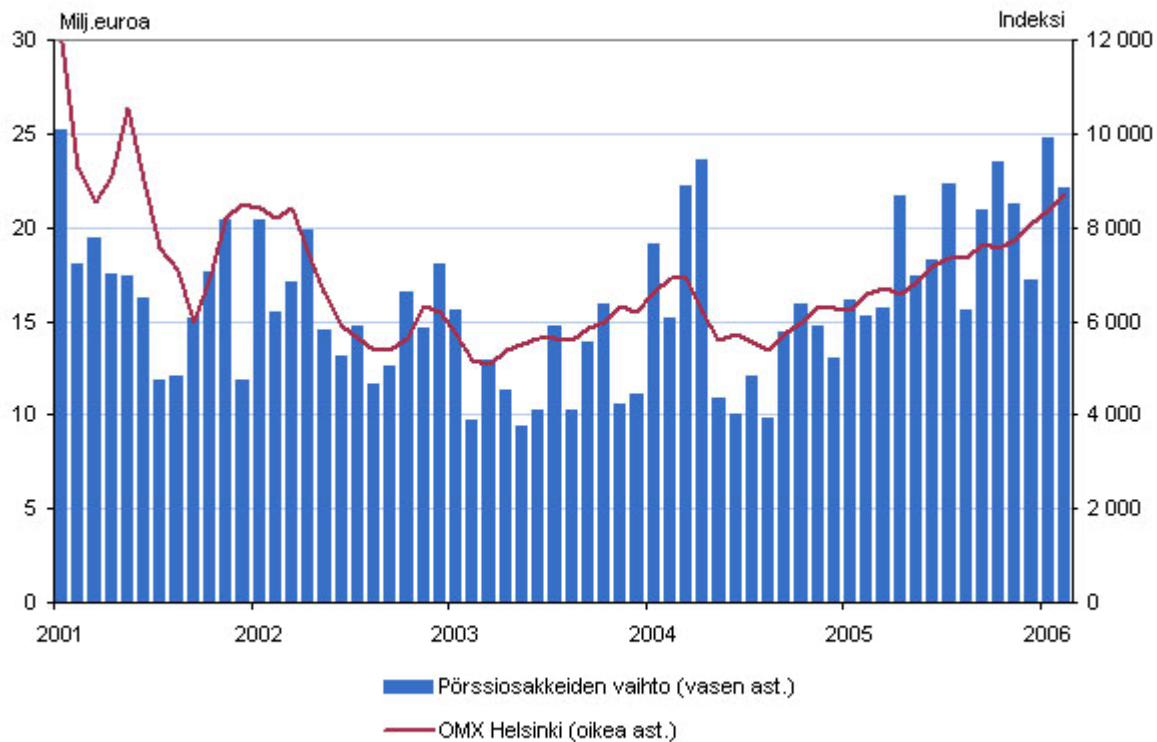
Helsingin pörssin vaihto kasvoi vuoden 2005 aikana 24 %, markkina-arvo 27 % ja yleisindeksi 31 %. Vaikka pörssivaihto oli yhtä suuri kuin ennätysvuonna 2000, pörssin markkina-arvo ei ymmärrettävästi ole saavuttanut vuoden 2000 teknologiahuuman siivittämää hintatasoa. Yleisindeksi nousi kuitenkin huomattavan paljon, enemmän kuin markkinoilla osattiin odottaa.

Suomalaiset osakkeet kalliimpia kuin eurooppalaiset osakkeet

Rahoitusmarkkinoiden ylimääräinen likviditeetti, matalat korot ja yritysten voittojen kasvu ovat vaikuttaneet osakekaupan vireyteen maailmanlaajuisesti. Suomalaisen osakkeiden hinnat P/E-luvulla mitattuna ovat nyt korkeammat kuin esimerkiksi Euroopassa tai Yhdysvalloissa. Suomessa kurssitaso on noin 16-kertainen ja Euroopassa noin 13-kertainen tulosennusteeseen nähden.¹ Suomalaisen osakkeiden korkeat P/E-luvut voivat olla merkki osakemarkkinoiden ylikuumentumisesta, ja odotettavissa voi olla kurssitason korjauksia.

Osakemarkkinoiden asiantuntijat ennustavat vuodelle 2006 heikompaa kurssikehitystä kuin viime vuonna. Tosin alkuvuoden kehitys on vielä ollut ennusteita parempi. Yleisindeksi nousi tammi-maaliskuussa 2006 peräti 13 %, ja kaupankäynti oli erittäin vilkasta. Kansainvälisten selvitysten mukaan suuret sijoittajat ovat alkaneet vähentää osakesijoituksiaan aivan viime aikoina. Tähän asti rahastot ovat ylipainottaneet osakkeita sijoitussalkuissaan.

Pörssiosakkeiden vaihto

Lähde: Helsingin pörssi.

Listautumisia on vireillä

Vuosi 2005 oli vilkas suurimmissa eurooppalaisissa pörsseissä myös osakelistautumisten osalta. Helsingin pörssissäkin on nähtävissä pientä piristymistä, mutta listautumisia on edelleen melko vähän. Vuoden 2005 aikana pörssiin listautui vain kaksi uutta yritystä², ja tänä vuonna listautumisaikansa on julkistanut 5 yhtiötä. Helsingin pörssi ei ole enää nykyään ensimmäinen tai ainoa vaihtoehto yrityksille, kun ne suunnittelevat listautumista. Suuremmat pörssit voivat tarjota yrityksille parempaa näkyvyyttä kansainvälisiin sijoittajiin päin ja laajempaa vertailupohjaa saman alan yritysten kesken.

Pörssin indeksit uudistettu vastaamaan kansainvälisiä luokituksia

Pörssin toimialaindeksit uudistettiin vuonna 2005 vastaamaan kansainvälistä GICS-toimialaluokitusta (Global Industry Classification Standard)³. Tulevana syksynä OMX tuo markkinoille yhteispohjoismaisen pörssilistan, jossa yhtiöt jaotellaan kolmeen ryhmään: Nordic Large Cap, Mid Cap ja Small Cap. Keskisuuret ja pienet yritykset jaotellaan ainakin alkuvaiheessa myös kotimarkkinoiden mukaan.

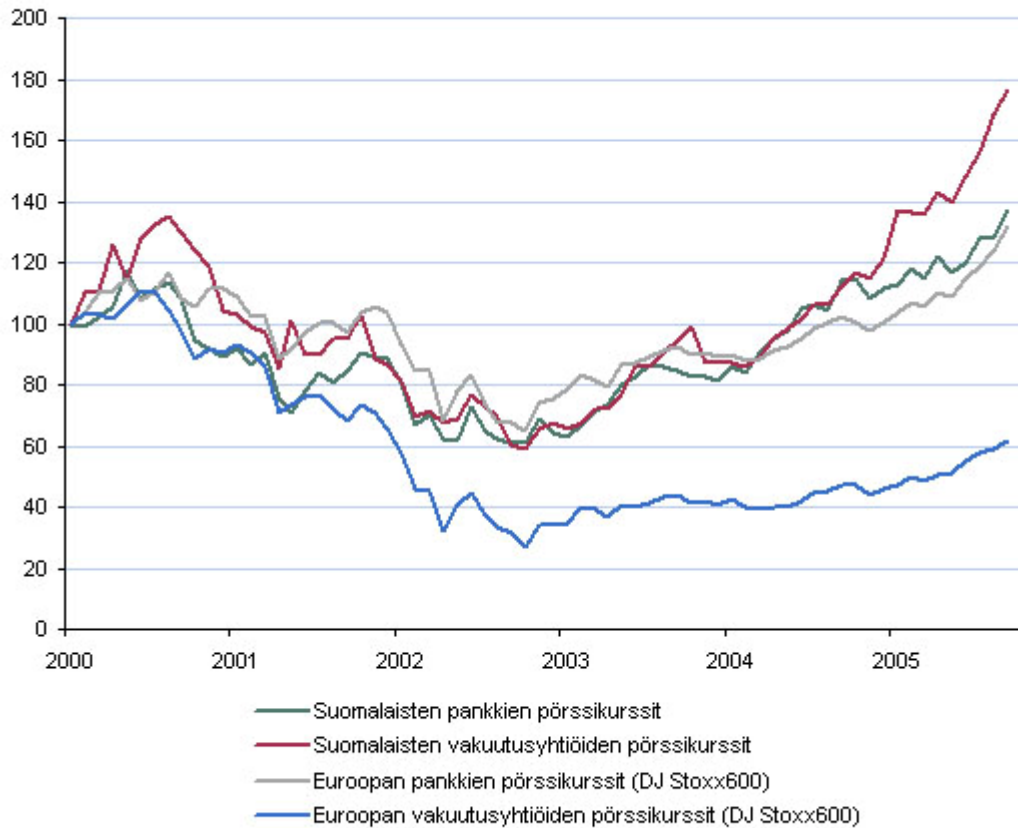
Yhteispohjoismainen pörssi hakee muutoksilla tehokkuutta, parempaa näkyvyyttä kansainvälisillä sijoitusmarkkinoilla ja osakekaupan volyymien kasvua. Pystyykö OMX vastaamaan suurempien kansainvälisten pörssien haasteeseen, riippuu viime kädessä myös sen kustannustehokkuudesta.

Suomalaisten pankkiosakkeiden kurssit ovat kivunneet samaa tahtia kuin eurooppalaisten pankkiosakkeiden kurssit

Pankkien osakekurssien kehitys osoittaa, että pankeilla menee tällä hetkellä hyvin. Talouden noususuhdanne lisää rahoituspalvelujen ja arvopaperimarkkinatuotteiden kysyntää. Pankkien korkokatteet ja palkkiotuotot kasvavat, ja niiden luottotappiot ovat vielä pienet. Suomalaisten pankkiosakkeiden kurssit ovat kivunneet samaa tahtia kuin eurooppalaisten pankkiosakkeiden kurssit.

Eurooppalainen vakuutustoimialaindeksi on kehittynyt pidemmällä aikavälillä selvästi heikommin kuin pankkitoimialaindeksi. Vakuutusalan kannattavuus oli vuosituhannen alun pörssiromahduksen jälkeen heikko, mikä johtui sijoitustoiminnan heikoista tuloksista ja vakuutustoiminnan poikkeuksellisen suurista korvauksista. Helsingin pörssin vakuutustoimiala koostuu Samposta ja Pohjolasta. Koska nämä yhtiöt ovat olleet yrityskauppojen osapuolina, niiden kurssikehitystä ei voi suoraan verrata eurooppalaiseen vakuutustoimialaindeksiin.

Pankkien ja vakuutusyhtiöiden pörssikurssit

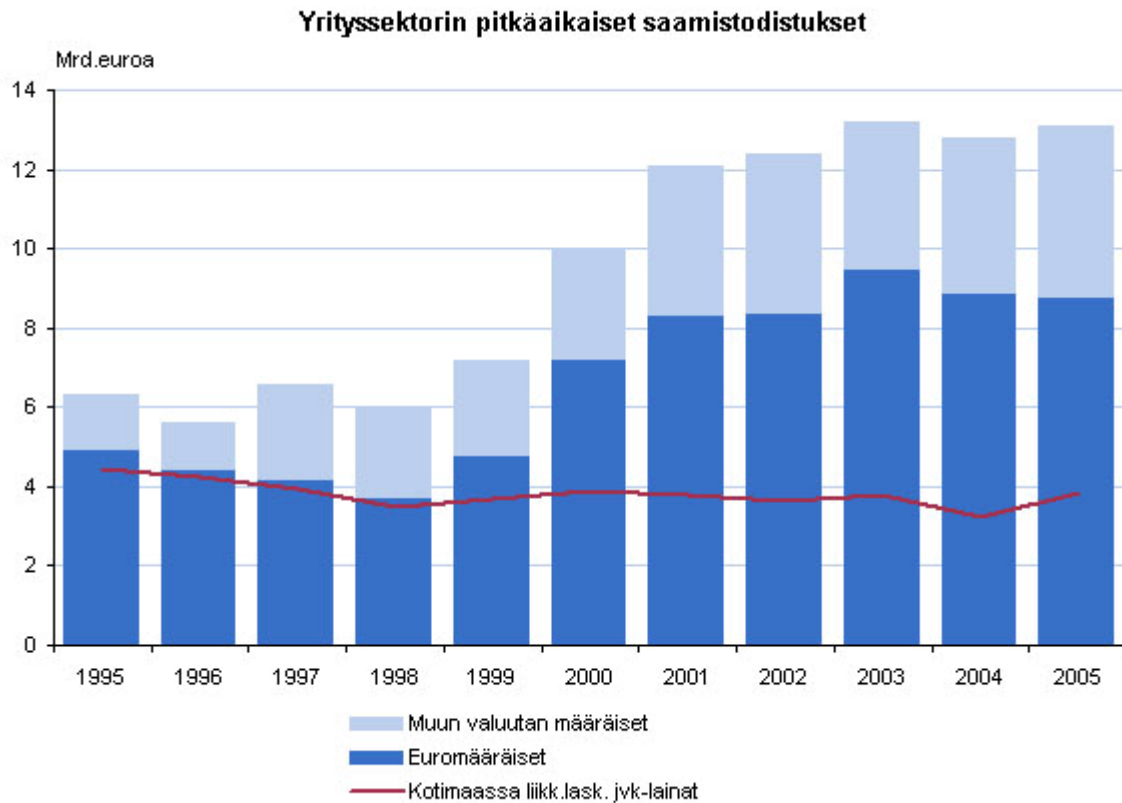
Lähteet: Reuters ja Bloomberg.

- 1) Varainhallinta Tresor Oy: Markkinakatsaus 19.1.2006.
- 2) Öljy-yhtiö Neste Oil, joka irtosi Fortumista, ja tietotekniikkayhtiö Affecto Genimap.
- 3) Toimialaluokituksen ovat kehittäneet Morgan Stanley Capital International ja Standard & Poor's.

Lisätietoja antaa
rahoitusanalyttikko Sirpa Joutsjoki, puhelin 010 831 5205.

Pankit rahoittaneet lisääntyntä luotonantoon joukkovelkakirjalainoilla

Suomen Pankin rahoitustilinpidon mukaan yritysten velkamäärä on kasvanut viimeisten kolmen vuoden aikana oltuaan sitä ennen lähes muuttumaton.¹ Yritykset ovat hakeneet rahoitusta erityisesti pankeista. Myös yritystodistusmarkkinoilta on haettu rahoitusta enemmän kuin aikaisemmin. Joukkovelkakirjamuotoinen rahoitus ei sen sijaan ole kasvanut muutama vuoteen.² Kehityssuunta on yllättävä, sillä yleisesti on ajateltu jvk-muotoisen rahoituksen kasvavan pankkirahoituksen kustannuksella. Pankit ovat ilmeisesti pystyneet kilpailemaan edullisella lainarahoituksella, ja yritykset ovat rahoittaneet toimintaansa myös omilla pääomillaan. Perinteiset investoinnit seiniin ja koneisiin ovat olleet vähäisiä, ja suuret yritykset eivät ole tarvinneet rahoitusta jvk-markkinoilta. Pienemmät yritykset hakevat rahoitusta luonnollisesti pankkien kautta.

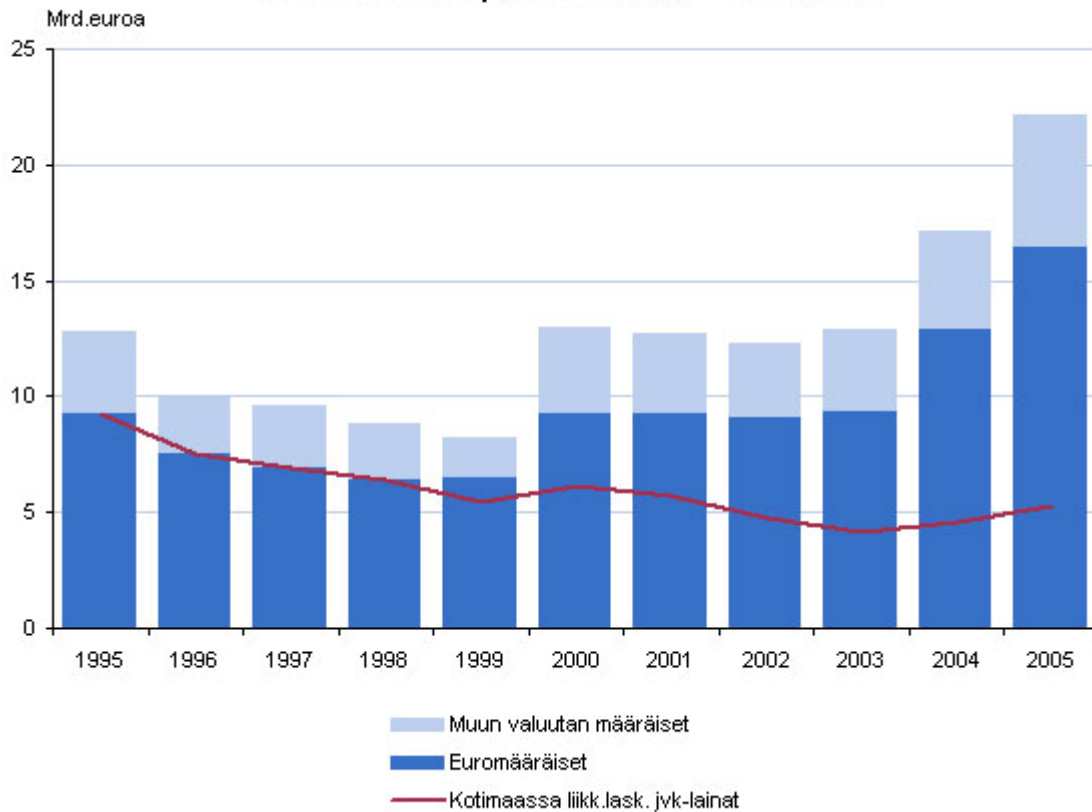

Joukkovelkakirjalainat ovat pankeille tärkeä rahoituslähde

Rahoitussektori, päinvastoin kuin yrityssektori, on rahoittanut omaa lisääntyneitä luotonantiaan mm. jvk-lainoilla. Rahoitussektorin jvk-lainakanta on kasvanut huomattavan nopeasti parin viime vuoden ajan. Lainakanta oli vuoden 2003 lopussa 13 mrd. euroa ja vuoden 2005 lopussa jo 22 mrd. euroa. Viime vuoden aikana ensimmäiset kiinteistövakuudelliset jvk-lainansa liikkeelle laskeneiden kiinnitysluottopankkien osuus jvk-lainakannasta on 1,5 mrd. euroa.

Suomessa arvopaperistaminen on toistaiseksi koskenut vain asuntoluottoja. Muualla arvopaperistamisen kohteena on ollut myös pienten ja keski suurten yritysten lainoja. Vakavaraisuusudistus on lisännyt pk-yritysten lainojen arvopaperistamista, ja mm. Euroopan investointirahasto on antanut takauksia pk-yritysten lainojen arvopaperistamiseen, jotta yritysten lainansaanti ei vaikeutuisi.³ Euroopassa, toisin kuin Suomessa, myös muut luottoriskinsiirtoon kehitetyt rahoitusinstrumentit ovat yleistyneet nopeasti.

Rahoitussektorin pitkäaikaiset saamistodistukset

Lähde: Suomen Pankki.

Yhteisvaluutta edistänyt eurooppalaisten joukkovelkakirjamarkkinoiden syntyä

Euroopan jvk-markkinoiden kehitys on ollut sekä markkinoiden koon että tuotevalikoiman mukaan mitattuna erittäin ripeää 2000-luvulla. Liikkeessä olevien lainojen määrä on kasvanut nopeammin kuin muilla talousalueilla, ja euron asema sijoitusvaluuttana on nykyisin tasavertainen dollarin kanssa.

Euroopan alueella listatuista jvk-lainoista suurin osa noteerataan joko Luxemburgissa, Lontoossa, Saksassa tai Irlannissa. Jälkemarkkinakauppaa sen sijaan käydään suurimmaksi osaksi pörssien ulkopuolella OTC-kauppana. Myös suomalaiset yritykset ja pankit ovat hyötäneet yhteismarkkinoiden synnystä. Suurin osa niiden jvk-lainoista lasketaan liikkeeseen ulkomailla.

1) Suomen Pankki: Tilastokatsaus 3/2006, rahoitusmarkkinat, taulu 11.2, ja Rahoitusmarkkinaraportti 4/2005.

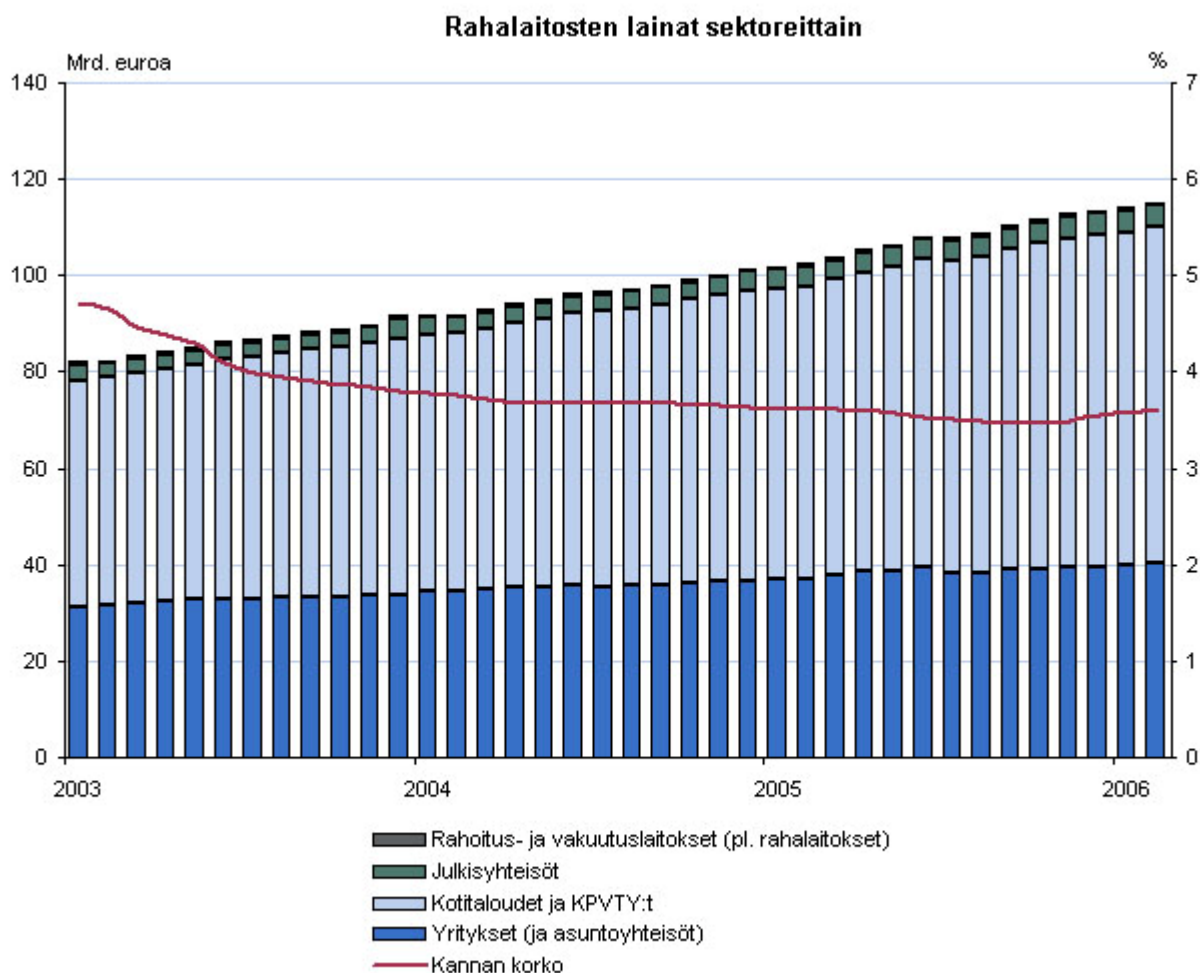
2) HUOMAA! Kuvissa on esitetty EKP:n tiedonkeruun mukaiset jvk-lainakannat. Rahoitustilinpidon mukainen yritysten jvk-lainakanta on noin 3 mrd. euroa suurempi kuin vastaava EKP:n luku. Lainakantojen muutokset noudattavat kuitenkin samaa kaavaa.

3) Suomen Pankki: Rahoitusmarkkinaraportti 4/2005.

Lisätietoja antaa
rahoitusanalyttikko Sirpa Joutsjoki, puhelin 010 831 5205.

Luotonkysyntä jatkui voimakkaana

Talouden pitkään jatkunut suotuisa kehitys näkyi rahoitussektorilla luottojen edelleen kasvavana kysyntänä. Suomen rahalaitosten luottokanta suureni vuoden 2005 aikana 12,7 % eli 113,5 mrd. euroon. Kotitalouksien luottojen osuus pankkien luottokannasta on suurentunut tasaisesti, ja sen myötä yksityisasiakkaiden merkitys pankkien tuloksenteossa on kasvanut. Kotitalouksien luottojen osuus pankkien luottokannasta oli 61 % viime vuodenvaihteessa, kun yritysluottojen osuus jäi 35 prosenttiin.

Lähde: Suomen Pankki.

Asuntoluottojen kysynnän kasvu uuteen ennätykseen

Kotitalouksien luotonotto vilkastui vuonna 2005 jälleen edellisvuotisesta. Kotitalouksille myönnettyjä luottoja oli vuoden lopussa 69,1 mrd. euroa. Erityisesti asuntoluottojen kysyntä kasvoi, koska kotitalouksilla oli vahva luottamus omaan talouteensa. Luottojen kysyntää kasvatti osaltaan myös se, että suhteellisen suurienkin lainojen hoitokustannukset olivat kohtuulliset. Tämä johtui markkinakorkojen alhaisuudesta, marginaalien kapeudesta sekä pitkistä laina-ajoista.

Asuntoluottokanta oli vuoden 2005 lopussa 48,5 mrd. euroa, eli se on kaksinkertaistunut viidessä vuodessa. Asuntoluottojen kysynnän kasvu suureni viime vuonna ennätyselliseen 16,7 prosenttiin (15,3 % vuonna 2004).

Tilastokeskuksen julkaisemien tietojen mukaan vanhojen kerrostaloasuntojen hinnat nousivat vuonna 2005 koko maassa keskimäärin 9,0 %. Pääkaupunkiseudulla vuosimuutos oli 10,2 %. Tuoreimpien selvitysten

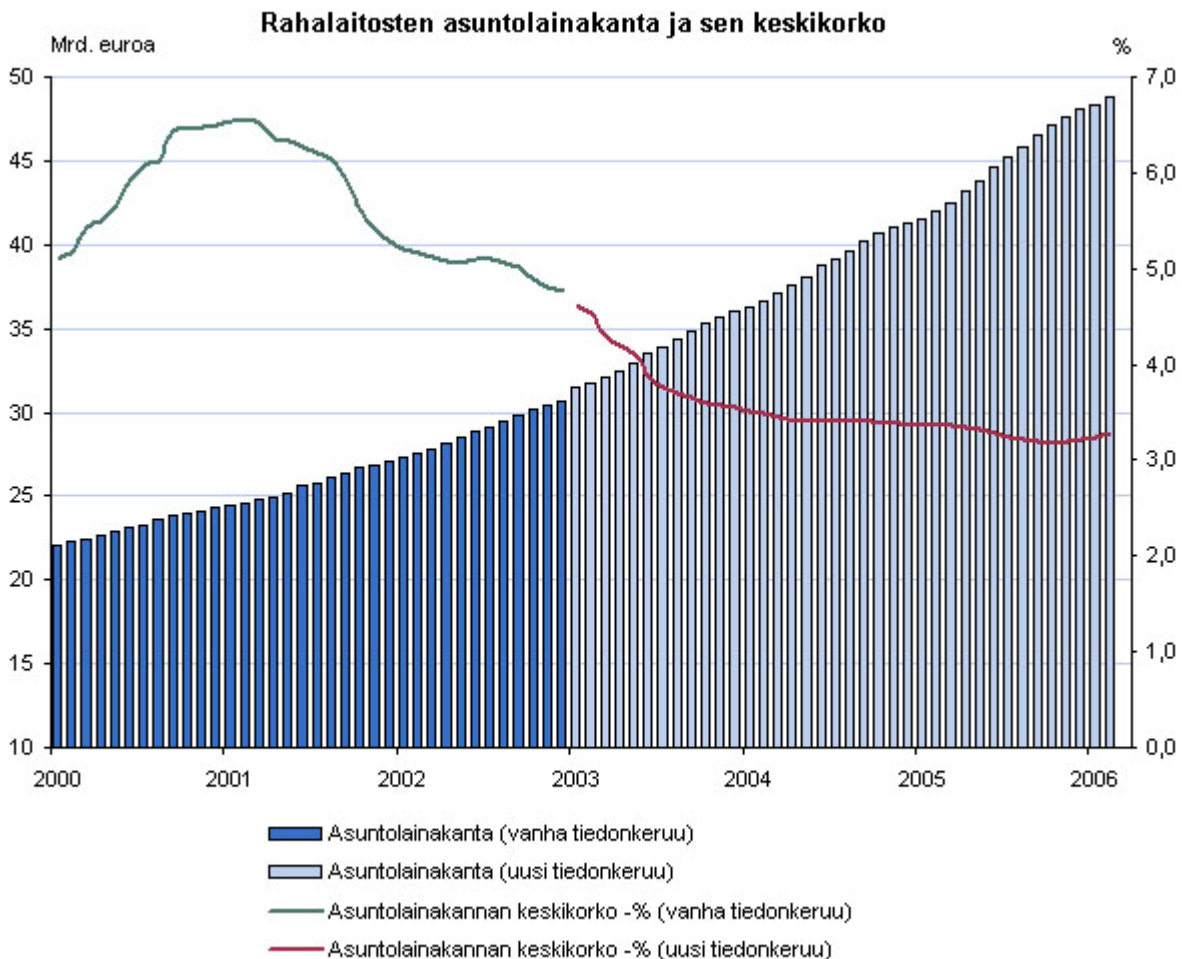
mukaan asuntojen myyntiajat ovat viime kuukausina kuitenkin pidentyneet ja hintojen nousuvauhti on hidastunut. Asuntojen hintojen nousun hidastuminen ja korkotason kääntyminen lievään nousuun todennäköisesti hieman hillitsevät asuntolainojen kysyntää vuonna 2006.

Kilpailu asuntolainamarkkinoilla jatkuu kireänä

Pankkien välisen kilpailun kiristyminen asuntoluottomarkkinoilla on jatkunut. Rahoitustarkastuksen syksyllä 2005 tekemän kotitalousluottokyselyn mukaan pankit kilpailevat luottojen hinnalla, aiempaa pidemmillä laina-ajoilla, suuremmilla lainamäärillä, luototusasteilla, vakuusjoustoilla sekä tuote- ja palvelukehityksen avulla. Asuntoluottojen marginaalit ovat viime vuosina olleet Suomessa euroalueen kapeimmat. Siitä huolimatta ne supistuivat edelleen vuoden 2005 loppua kohden ja ovat hyvin matalalla tasolla.

Katso myös

Rahoitustarkastuksen lehdistötiedote Viel/7/2005: Ratan kotitalousluottokysely osoitti riskien kasvaneen

Lähde: Suomen Pankki.

Myös kulutusluottomarkkinoiden kilpailu kiristynyt

Asuntoluottojen lisäksi kotitaloudet ovat lisänneet kulutusluottojen kysyntää. Kotitalouksien muut kuin asuntolainat kasvoivat 11,5 % vuonna 2005, kun ne vuotta aiemmin kasvoivat 8,8 %. Vuoden lopussa kulutusluottojen määrä oli 20,6 mrd. euroa.

Kulutusluottojen määrän kasvun taustalla on ainakin osittain luottojen tarjonnan lisääntyminen. Asuntoluotonoston yhteydessä asiakkaille tarjotaan aktiivisesti myös kulutusluottoa. Kulutusluottojen marginaalit kapenivat vuonna 2005 selvästi, mikä kertoo kilpailun kiristymisestä sekä vakuudellisten kulutusluottojen kasvusta. Kulutusluottomarkkinoiden kilpailua ovat kiristäneet erityisesti uudet toimijat sekä vanhojen toimijoiden aktivoituminen. Kännäkkäpikalainat eivät sisälly kulutusluottolukuihin.

Yritysluottokannan kasvu hidastunut

Yritysten velkaantuneisuus on selvästi vähäisempi kuin 1990-luvun alussa ja myös kansainvälisesti vertailtuna varsin vähäinen. Siitä huolimatta yritysluottokannan kasvu on hidastunut. Vuonna 2005 kasvua oli 7,8 % ja vuotta aikaisemmin 8,9 %.

Teollisuus- ja palveluyritysten rahoituskysely 2005 -raportin mukaan pankkien merkitys yritysten rahoittajana on kuitenkin kasvanut parin viime vuoden aikana. Yritysluotoissa ei voida puhua kilpailun kiristymisestä, koska luottokannan kasvu on hidastunut. Silti uusien luottojen korkomarginaalit kapenivat ja muut luottoehdot keventyivät suurella osalla rahoituskyselyyn osallistuneista yrityksistä. Saman kyselyn mukaan yritysten luotonotto ei näytä elpyvän kuluvanakaan vuonna.

Katso myös

Teollisuus- ja palveluyritysten rahoituskysely 2005 ([linkki Suomen Pankin sivustolle](#))

Lisätietoja antaa
pankkitarkastaja Seppo Pitkänen, puhelin 010 831 5376.

Pankeilla lihava tulosvuosi

Pankit keräsivät vuonna 2005 tuottoja keskimäärin lähes 10 % enemmän kuin edellisvuonna. Kotitalousluottojen nopea kasvu jatkui, ja korkokate parani viitisen prosenttia. Asuntolainakannan kasvun jatkuminen ja kulutusluottokannan kasvun kiihtyminen päättivät kolme vuotta kestäneen korkokatteen heikentymisen. Markkinakorkojen nousu loppuvuonna vahvisti korkokatetta edelleen.

Korkokatetta nopeammin kasvoivat viimekin vuonna nettopalkkiotuotot. Palkkiotuottoja lisäsi varsinkin varallisuudenhoitotuotteiden, kuten rahasto-osuuksien ja sijoitusvakuutusten, voimakas kysyntä.

Kulujen kasvu vähäistä

Kulut lisääntyivät tuottoja hitaammin. Muut hallintokulut pysyivät pääsääntöisesti entisensuuruisina tai jopa supistuivat hieman, mutta palkankorotukset ja uudet rekrytoinnit saattoivat nostaa henkilöstökuluja.

Henkilöstökulujen vertailua vuoteen 2004 vaikeuttavat kertaluonteiset tapahtumat. OP-ryhmän henkilöstökulut sisältävät Pohjolan marras-joulukuun toiminnan. Nordea Pankki Suomen henkilöstökulujen kasvu johtui pääasiallisesti alhaisemmista eläkekuluista vuonna 2004, sillä työeläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke muuttui etuuspohjaisesta eläkejärjestelystä maksuperusteiseksi.

Luottokannan laatu yhä poikkeuksellisen hyvä

Luottokannan laatu on säilynyt edelleen poikkeuksellisen hyvänä. Korkeiden nousu merkinnee kuitenkin väistämättä, ettei kannan laatu enää nykyisestä parane. Pieniä merkkejä huononemisesta onkin nähtävissä. Nordea Pankki Suomi -konserni kirjasi luottojen arvonalentumisia selvästi enemmän kuin edellisvuonna, ja Aktia-konserni lisäsi toimialakohtaisia luottotappiovarauksia. Summat ovat kuitenkin edelleen historiallisesti hyvin alhaisia.

Nopeaa huononemista ei näköpiirissä

Alkaneen vuoden näkymät ovat edelleen hyvät, ja kuluttajien luottamus oman talouden kehitykseen vahvaa. Sekä kotitalousluottojen että varallisuudenhoitotuotteiden kysyntä pysynee ainakin alkuvuodesta suurena. Korkeiden nousu parantaa pankkien peruskannattavuutta, koska talletuskorot nousevat antolainauskorkeita verkkaisemmin.

Pankkien tulokset ovat parantuneet viime vuosien aikana johdonmukaisesti. Muiden tuottojen osuuden kasvu ja toisaalta IFRS-tilinpäätökseen siirtyminen voivat kuitenkin jatkossa tuoda pankkien tuottoihin syklisyyttä.

Suomalaisten talletuspankkien kannattavuus ja vakavaraisuus 2004 ja 2005

Lisätietoja antaa
rahoitusanalyttikko Perttu Korhonen, puhelin 010 831 5251.

Pankkisektorin vakavaraisuus säilyi heikkenemisestään huolimatta vahvana

Pankkien keskimääräinen vakavaraisuus säilyi vuonna 2005 hyvänä, vaikka vakavaraisuutta kuvaavat tunnusluvut heikkenivätkin vuodesta 2004. Koska Nordea Pankki Suomi -konsernin (NPS) vakavaraisuus on edelleen näennäisesti hyvä, sitä ei ole otettu mukaan pankkisektorin vakavaraisuusanalyysiin, vaan analyysi on kirjoitettu pankkisektoriagregaatille ilman NPS-konsernia.

Katso myös

”Nordean rakennemuutos vakavaraisuuden kohenemisen takana”, Rahoitustarkastus tiedottaa 2/2004.

Riskipainotetut erät kasvoivat omia varoja nopeammin

Pankkien omat varat kasvoivat vuonna 2005 yhteensä 11,6 %. Omien varojen kasvuun vaikutti lähinnä suotuisa tuloskehitys, mutta siihen vaikuttivat myös pääomalainojen lisääntyminen sekä rahoitusvarojen käypään arvoon arvostaminen.

Antolainaus kasvoi edelleen erittäin voimakkaasti, mikä lisäsi riskipainotettujen erien määrää. Riskipainotetut erät kasvoivat vuoden aikana vieläkin nopeammin kuin omat varat eli noin 17,9 %. Vakavaraisuutta mittaavat tunnusluvut heikkenivät riskipainotettujen erien kasvun takia, mutta ne ovat yhä keskimääräistä korkeammat kuin muualla euroalueella. Pankkien yhteenlasketut euromääräiset tappiopuskurit vahvistuivat entisestään.

Pankkisektorin vakavaraisuus

Mrd. euroa	Pankkisektori			Pankkisektori pl. NPS-konserni		
	2005	2004	2003	2005	2004	2003
Omat varat	20,7	19,7	17,5	7,7	6,9	5,5
Ensisijaiset omat varat	18,0	17,0	15,0	6,5	5,9	4,7
josta pääomalainat	0,6	0,3	0,0	0,6	0,3	0,0
Toissijaiset omat varat	3,1	2,9	2,6	1,5	1,1	0,9
ylemmät toissijaiset omat varat	1,2	0,9	0,8	0,5	0,2	0,2
alemmat toissijaiset omat varat	1,9	1,9	1,8	1,0	0,9	0,7
Vähennykset omista varoista	0,4	0,2	0,2	0,3	0,1	0,1
Erät markkinariskien kattamiseksi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Riskipainotetut erät yhteensä	120,0	103,4	93,3	56,0	47,5	39,3
Vakavaraisuus -%	17,2 %	19,1 %	18,7 %	13,8 %	14,6 %	14,0 %
Tier 1 -vakavaraisuus -%	15,0 %	16,5 %	16,1 %	11,7 %	12,4 %	12,1 %
Tappiopuskuri	11,1	11,4	10,0	3,2	2,1	2,4

Rahoitusvarojen käypään arvoon arvostaminen kasvatti omia varoja

Vuoden 2005 alussa voimaan tullut luottolaitoslain uudistus kasvatti yhdessä IFRS-uudistuksen kanssa pankkien omia varoja. Käyvän arvon rahaston vaikutus pankkien toissijaisiin omiin varoihin oli 187 milj. euroa.

Rata tarkensi ohjeistustaan pääomalainojen enimmäismäärästä

Pääomalainojen määrä lähes kaksinkertaistui edellisvuodesta. Niiden osuus omista varoista kasvoi 7,3 prosenttiin, kun vuonna 2004 vastaava luku oli 4,3 %. Pääomalainojen kokonaismäärä on keskittynyt Suomessa kahteen pankkiin. Kummassakin pankissa pääomalainojen osuus ensisijaisista omista varoista on suurempi kuin Baselin pankkikomitean suosittama 15 %.

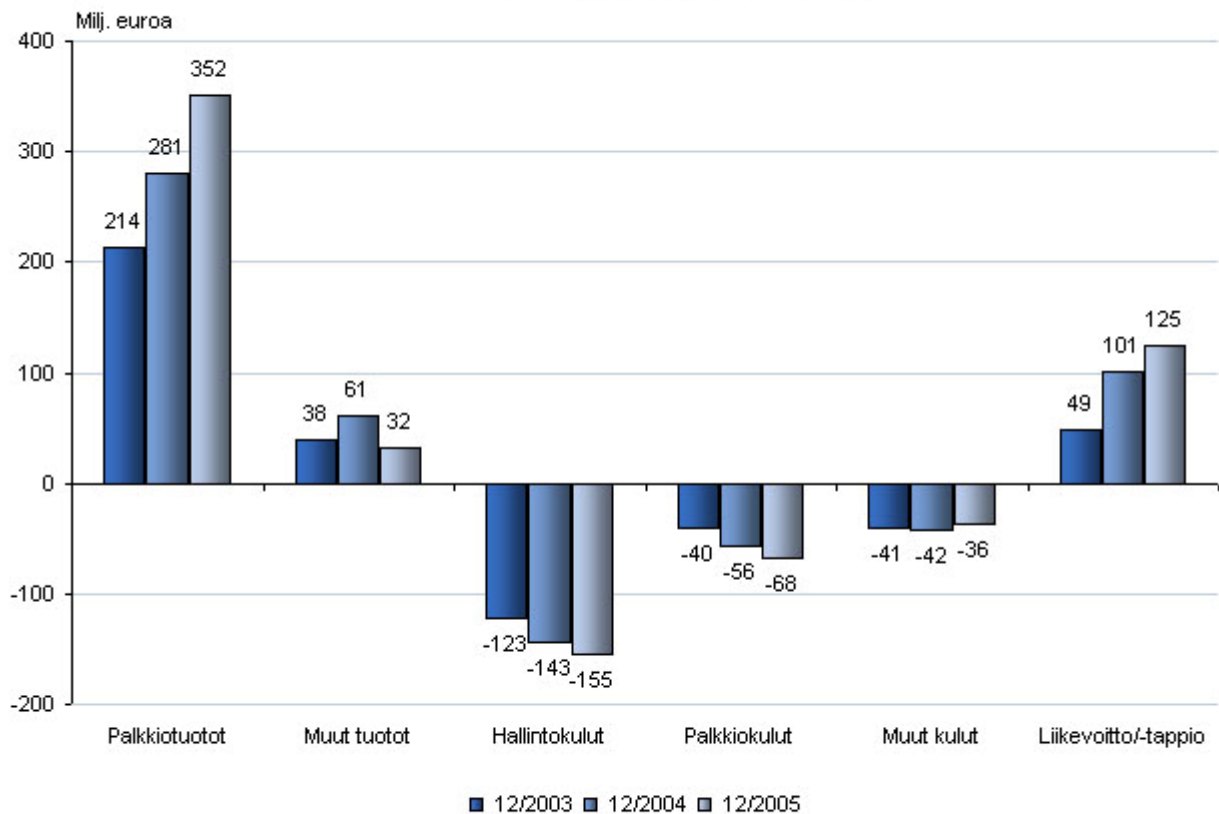
Pääomalainojen lisääntymisestä huolimatta pankkien pääomien laatu oli vuoden 2005 lopussa hyvä. Suurin osa eli 84 % omista varoista oli ensisijaisia omia varoja eli osakepääomaa, kertyneitä voittovaroja sekä erilaisia ensisijaisiin omiin varoihin luettavissa olevia rahastoja. Omia varoja koskevia rajoituksia, kuten esimerkiksi ensisijaisten omien varojen määrä suhteessa omiin varoihin, noudatettiin hyvin lukuun ottamatta edellä mainittuja pääomalainoja koskevia rajoituksia. Rata on tarkentanut kantaansa pääomalainoista, eikä uusia pääomalainoja tulla nykyisessä määrin enää sallimaan. Tarkoituksena on varmistaa pankkien pääomien pysyvyys ja saattaa Suomen käytäntö samaksi muiden pohjoismaiden ja useiden Euroopan maiden kanssa.

Lisätietoja antaa
rahoitusanalyttikko Toni Honkaniemi, puhelin 010 831 5222.

Sijoituspalveluyritysten suotuisa tuloskehitys jatkui

Sijoituspalveluyritysten taloudellinen tila on kehittynyt suotuisasti kolmen viime vuoden aikana. Kannattavuuden paraneminen alkoi vuonna 2003 ja on jatkunut vuoteen 2005 saakka. Suhdanteet vaikuttavat sijoituspalveluyritysten toimintaan. Vaikka osakemarkkinoiden noususuhdanne on kasvattanut toimialan tuottoja, niiden kasvuvauhti kuitenkin hidastui edellisestä vuodesta. Samaan aikaan myös kulujen kasvu hidastui. Huolimatta siitä, että yhteensä 12 sijoituspalveluyrityksen liikevoitto pieneni edellisvuotisesta, vuosi 2005 oli pääosin tuottoisa toimialalla. Liikevoitto kasvoi edellisestä vuodesta 24 %; tosin vuonna 2004 kasvu oli yli 100 %.

**Suomalaiset sijoituspalveluyritykset ja Suomessa toimivien ulkomaisten sijoituspalveluyritysten sivukonttorit:
Tuotot ja kulut vuosina 2003–2005**

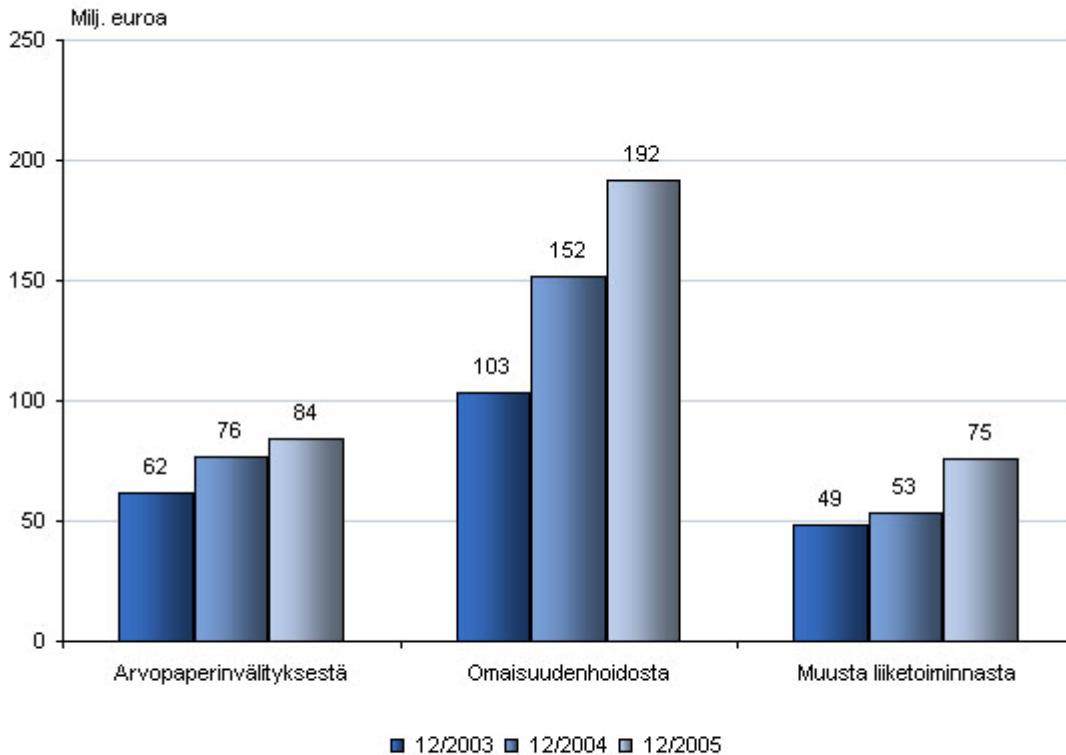
Muut tuotot sisältävät arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot, tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista, korkotuotot ja liiketoiminnan muut tuotot.

Lähde: Rahoitustarkastus.

Sijoituspalveluyritysten palkkiotuottojen kasvu hidastui vuonna 2005. Palkkiotuotot kasvoivat 25 %, kun edellisvuonna kasvua oli 31 %. Palkkiotuottojen rakenne säilyi kuitenkin lähes ennallaan. Suurimmat tuotot kertyivät omaisuudenhoitopalveluista. Niistä saatujen tuottojen osuus on edelleen noin 54 % kaikista palkkiotuotoista.

Kova kilpailu arvopaperinvälityspalveluissa näkyy sijoituspalveluyritysten palkkiotuotoissa. Arvopaperinvälityksen palkkiotuottojen kasvu hidastui, ja niiden osuus kaikista palkkiotuotoista supistui hieman. Välitystoiminnan palkkiot ovat viime vuosien aikana pienentyneet selvästi kovan kilpailun vuoksi, mutta vuonna 2005 osakevaihdon vilkkaus kompensoi palkkiotason laskua.

**Suomalaiset sijoituspalveluyritykset ja Suomessa toimivien
ulkomaisten sijoituspalveluyritysten sivukonttorit:
Palkkiotuotot vuosina 2003–2005**

Palkkiotuotot muusta liiketoiminnasta sisältävät palkkiotuotot markkinatakauksesta, emission järjestämisestä, emission takaamisesta, luottojen ja rahoituksen järjestämisestä, arvopapereiden säilytyspalveluista ja muut palkkiotuotot.

Lähde: Rahoitustarkastus.

Sijoituspalveluyritystoiminta keskittyntä ja pankkisidonnaista

Sijoituspalvelutoimialaa voidaan pitää keskittyneenä, sillä alan kahdeksan suurimman Suomessa toimivan yrityksen yhteenlasketut sijoituspalvelutoiminnan tuotot olivat 64 % kaikkien sijoituspalveluyritysten tuotoista vuonna 2005. Toimiala on myös hyvin pankkikeskeinen, sillä kahdeksasta suurimmasta yrityksestä vain yksi ei ole pankkisidonnainen. Toimialan lukuja tarkasteltaessa on otettava huomioon, että sijoitustoimialalla tehtiin vuonna 2005 merkittäviä rakennejärjestelyjä. Suurimmat muutokset ovat aiheutuneet Nordea Investment Management Oy:n ja Alfted Berg Finland Oy:n muuttumisesta Suomessa toimiviksi sivukonttoreiksi, joilla on ruotsalaiset emoyhtiöt.

Etävälittäjien osuus kasvanut

Kotimaisten välittäjien osuus osakevaihdosta on edelleen supistunut. Vuoden 2005 pörssivaihdosta kotimaisten välittäjien osuus oli enää 27,9 %, kun se vuotta aikaisemmin oli vielä 32,8 %. Etävälittäjien osuus oli siten peräti 60,3 %, eli kasvua oli edellisvuotisesta lähes 5 prosenttiyksikköä.

Kotimaisten pörssivälittäjien markkinaosuudet¹

	Markkinaosuus %		
	2005	2004	Muutos
Nordea Pankki Suomi Oyj	5,2	6,1	-0,9
Kaupthing Bank Oyj	4,2	5,9	-1,7
eQ Pankki Oyj	3,4	4,8	-1,4
Evli Pankki Oyj	2,9	3,8	-0,9
Alfred Berg SE	2,2	3,3	-1,1
Mandatum Pankkiiriliike Oyj	3,4	3,1	0,3
FIM Pankkiiriliike Oyj	2,9	2,7	0,2
Opstock Oyj	2,6	2,1	0,5
Estlander & Rönnlund Financial Products Oy	0,4	0,4	0
Ålandsbanken Abp	0,4	0,3	0,1
United Bankers Securities Oy	0,2	0,2	0
Aktia Säästöpankki Oyj	0,1	0,1	0
Kotimaiset pörssivälittäjät	27,9	32,8	-4,9
Etävälittäjät	60,3	55,6	4,7
Ulkomaiset sivukonttorit	11,8	11,6	0,2

¹Kotimainen pörssivälittäjä on yhtiö, jonka kotipaikka on Suomi. Yhtiö voi kuitenkin kuulua ulkomaiseen konserniin. Markkinaosuudet on laskettu Helsingin Pörssin vaihdosta. Alfred Berg Pankkiiriliike Oy muuttui lokakuussa 2005 ulkomaisen sijoituspalveluyrityksen sivukonttoriksi.

Lähde: OMX

Sijoitusrahastot kasvattavat omaisuudenhoidossa olevia varoja

Omaisuudenhoidon tuotot ja varat ovat olleet ripeässä kasvussa. Suurin osa kasvusta on edelleen peräisin sijoitusrahastojen varojen hoidosta. Nykyisin jo puolet omaisuudenhoidossa olevista varoista on kotimaisten sijoitusrahastojen varoja.

Suomalaiset sijoituspalveluyritykset ja Suomessa toimivien ulkomaisten sijoituspalveluyritysten sivukonttorit: Omaisuudenhoidossa olevat varat vuosina 2004-2005

	12/2005	12/2004	Muutos	
	mrd.euroa	mrd.euroa	mrd.euroa	%
Täyden valtakirjan omaisuudenhoito	76,6	62,0	14,6	23,5
josta kotimaiset sijoitusrahastot	39,0	27,1	11,9	44,1
Konsultatiivinen omaisuudenhoito	16,5	12,6	3,9	30,5

Lähde: Rahoitustarkastus.

Omaisuudenhoitopalveluja tarjotaan sekä pankeissa että sijoituspalveluyrityksissä. Kun sijoituspalveluyritykset keskittyvät omaisuudenhoitopalveluihinsa täyden valtakirjan omaisuudenhoitoon, pankkien omaisuudenhoito on pääasiassa konsultatiivista.

Pankkien omaisuudenhoidossa olevat varat 12/2005 ja 12/2004

	12/2005	12/2004	Muutos	
	mrđ.euroa	mrđ.euroa	mrđ.euroa	%
Täyden valtakirjan omaisuudenhoito	2,8	2,1	0,7	31,6
josta kotimaiset sijoitusrahastot	0,3	0,1	0,2	170,2
Konsultatiivinen omaisuudenhoito	14,4	12,0	2,4	20,0

Lähde: Rahoitustarkastus.

Pankeissa ja sijoituspalveluyrityksissä oli vuoden 2005 lopussa omaisuudenhoidossa olevia varoja, täyden valtakirjan omaisuudenhoito ja konsultatiivinen omaisuudenhoito yhteenlaskettuna 110 mrđ. euroa. Suurimmat kolme pankkiryhmää dominoivat markkinoita, mutta niiden markkinaosuuksissa ei ole paljoakaan eroa.

Lisätietoja antaa
pankkitarkastaja Viking Nyholm, puhelin 010 831 5321.

Luottokannan laatu hyvä, mutta asuntoluototuksen riskit kasvaneet

Rahoitustarkastuksen (Rata) syksyllä 2005 tekemän selvityksen mukaan asuntoluototuksen riskit ovat lisääntyneet. Pankit ovat pyrkineet kasvattamaan markkinaosuuksiaan myöntämällä luottoa kilpailijoita helpommin tai asiakkaan kannalta paremmilla ehdoilla (esimerkiksi joustamalla vakuuksista ja tinkimällä marginaalista).

Katso myös

Rahoitustarkastuksen lehdistötiedote VieL/7/2005: Ratan kotitalousluottokysely osoitti riskien kasvaneen

Asuntolainojen koko kasvaa ja laina-ajat pitenevät

Uudet asuntoluotot ovat kasvaneet kooltaan. Iso osa uusista nostetuista luotoista oli vielä kooltaan 50 000–100 000 euroa, mutta tätä suurempien luottojen osuus on merkittävä. Asuntoluottojen koon kasvuun liittyvä velkaantumisasteen nousu koskee pääasiassa nuorehkoja velallisia.

Asuntolainojen laina-ajat ovat pidentyneet kaikissa pankeissa. Uusista luotoista jo runsaassa kolmanneksessa maksuaika on yli 20 vuotta. Pitkiä, yli 30 vuoden laina-aikoja on suhteellisesti eniten pienillä pankeilla.

Asuntolaina-asiakkaiden riskit kasvavat

Suomessa vallitseva käytäntö sitoa asuntoluotot lyhyisiin markkinakorkoihin altistaa kotitaloudet markkinakorkojen muutoksille. Asiakas kantaa siten korkojen muutoksesta aiheutuvan riskin yksin. Korkojen noustessa kotitalouksien lainanhoitokulut kasvavat nopeasti tai lainan takaisinmaksuaika pitenee. Korkojen nousun kokonaisvaikutukset ovat merkittäviä etenkin pitkissä hitaasti lyhenevissä lainoissa.

Tarkastushavainnot vahvistavat käsitystä marginaalien kaventumisesta

Ratan suorittamissa luottoriskitarkastuksissa asuntoluottojen asiakasmarginaalien on todettu edelleen kaventuneen. Henkilöasiakkaiden luotonannon hinnoittelu perustuu kokonaisasiakkuuteen. Vallitsevassa kireässä kilpailutilanteessa tämä saattaa pakottaa pankit pitkällä aikavälillä liian alhaiseen luottoriskin hinnoitteluun eli siihen, että pankit eivät ota korossa riittävästi huomioon asiakkaan riskiä pankille. Kireä

kilpailutilanne on saanut aikaan sen, että asuntoluottojen korkoehtoja hinnoitellaan uudelleen, mikä luo edelleen painetta marginaalien kaventamiseen.

Kilpailun kiristymisen lisäksi lainamarginaalien supistumisen taustalla on tulossa oleva Basel II - vakavaraisuusuudistus. Sen myötä asuntolainojen pääomavaateet keskimäärin pienenevät. Erityisesti tämä koskee pankkeja, jotka ottavat käyttöönsä sisäisten luottoluokitusten menetelmän. Vakavaraisuusvaatimusten lopullinen taso ei ole vielä selvä, joten pankkien pitäisi ottaa tämä epävarmuus huomioon hinnoitellessaan luottoja.

Asuntoluottokannan kasvu lisää riskienhallinnan vaatimuksia

Pitkään jatkunut asuntoluottojen voimakas kasvu lisää pankkien luottoriskejä, ja riskienhallinnan merkitys korostuu entistä enemmän. Havaitut vakuusjoukot kasvattavat pankkien riskiä tulevaisuudessa. Rata kiinnittää valvonnassaan entistä tiukemmin huomiota pankkien riskienhallintaan sekä siihen, että pankit noudattavat asunto- ja kulutusluottoja myöntäessään voimassa olevia Ratan säännöksiä. Asiakkaiden velanhoitokyvyssä ei talousennusteiden mukaan ole lähivuosina odotettavissa suuria muutoksia, mutta korkojen nousu lisää velanhoidon rasittavuutta nopeasti.

Luottosalkkujen laatu edelleen hyvä

Suomalaisten pankkikonsernien luottosalkun laatua voidaan pitää tällä hetkellä hyvänä, sillä järjestämättömiä saamisia on erittäin vähän: vuoden 2005 lopussa niitä oli 331 milj. euroa (372 milj. euroa vuonna 2004). Vähennystä edellisvuotisesta oli 41 milj. euroa. Järjestämättömien saamisten suhteellinen osuus luotto- ja takauskannasta on supistunut vuodessa 0,27 prosenttiin (0,36 % vuonna 2004).

Suomalaisten pankkikonsernien arvonalentumistappiot ovat kasvaneet ja olivat joulukuussa 2005 nettomäärältään noin 61 milj. euroa (edellisvuonna 16 milj. euroa). Bruttomääräisten arvonalentumistappioiden kasvu edellisvuotisesta oli noin 55 %. Niiden osuus luotto- ja takauskannasta oli 0,22 % (edellisvuonna 0,16 %). Arvonalentumistappioidenkin perusteella pankkien luottosalkun laatu on hyvä, mutta bruttomääräisten arvonalentumistappioiden kasvu saattaa olla merkki käännteestä huonompaan suuntaan.

Kotitaloussektorilla ei toistaiseksi ongelmia

Kotitalouksien järjestämättömiä saamisia oli joulukuussa 193,7 milj. euroa (217,3 milj. euroa edellisvuonna) ja niiden osuus kotitalouksien luotto- ja takauskannasta oli 0,30 % (0,39 %). Määrä on supistunut edellisvuotisesta noin 11 %, vaikka kotitaloussektorille myönnettyt luotot ovat kasvaneet noin 15 %.

Kotitalousasiakkaiden ongelmat eivät näy nopeasti järjestämättömien saamisten kasvuna, koska pankit myöntävät asiakkaille tarvittaessa suhteellisen helposti lyhennyksittämiä kuukausia ja muuttavat lainanlyhennyssuunnitelmia. Kotitaloussektorin bruttomääräisten arvonalentumistappioiden osuus luottokannasta supistui hieman ja oli joulukuussa 0,08 % (0,09 %).

Yrityssektorin arvonalentumistappiot kasvussa

Yrityssektorin järjestämättömien saamisten osuus vastuista vuonna 2005 supistui 0,30 prosenttiin edellisvuoden 0,35 prosentista. Yrityssektorin luottokanta on siten järjestämättömillä saamisilla mitattuna hyvässä kunnossa. Yritysten investointihalukkuus on pysynyt melko vähäisenä, mikä on nähtävissä myös yritysluottokannan kasvun hidastumisena.

Yrityssektorin bruttomääräiset arvonalentumistappiot kasvoivat 57 milj. euroa eli 162 milj. euroon vuonna 2005. Samaan aikaan sektorin luotto- ja takauskanta kasvoi noin 4,5 mrd. euroa. Arvonalentumistappioiden osuus yrityssektorin luotto- ja takauskannasta suureni 0,41 prosenttiin (edellisvuonna 0,30 %). Kasvu johtui pääasiassa arvonalentumiskirjauksista metallien jalostuksessa sekä metallituotteiden, koneiden ja laitteiden valmistuksessa. Arvonalentumistappioiden suhteellinen osuus on kasvanut myös majoitus- ja ravitsemistoiminnassa sekä tukku- ja vähittäiskaupassa. Vaikka arvonalentumistappiot kasvoivat viime vuonna, ne ovat edelleen poikkeuksellisen pienet.

Lisätietoja antaa
pankkitarkastaja Seppo Pitkänen, puhelin 010 831 5376.

Talletuspankkien maksuvalmius heikkeni hieman

Luottojen kysyntä oli vuonna 2005 edelleen vilkasta, ja talletuspankkien taseet kasvoivat lainakantojen kasvua vastaavasti. Lainakannan kasvua rahoitettiin talletusten kasvulla ja yleiseen liikkeeseen lasketuilla velkakirjoilla.

Talletukset kasvoivat vuonna 2005 vajaat 10 % (vuonna 2004 vain 5 %). Vaikka niiden kasvu nopeutui edellisvuodesta, talletusrahoituksen osuus saamisista yleisöltä pieneni edelleen. Vuoden lopun tilanteen mukaan talletuksilla rahoitettiin 77 % antolainauksesta yleisölle (vuoden 2004 lopussa 81 %). Talletuksista kasvoivat sekä vaadittaessa maksettavien että määräaikaistalletusten kannat. Pidempiaikaisten joukkovelkakirjalainojen kanta kasvoi vajaat 50 % eli 10 mrd. euroon ja lyhyempiaikaisten velkakirjojen kanta reilun kymmenyksen eli 28 mrd. euroon.

Antolainauksen voimakas kasvu on johtanut markkinaehtoisien rahoituksen kasvuun ja sen osuuden nousuun varainhankinnasta. Pankit ovat kattaneet markkinaehtoisien rahoituksen kustannuksia palkkiotuotoilla. Talletusten riittämättömyys on pakottanut pankit monipuolistamaan varainhankintarakenteitaan. Vuonna 2005 pankkien varainhankinnan rakenteet olivat yleisesti ottaen kunnossa eikä pankeilla ollut rahoitusongelmia. Varainhankinnan keskittymisestä aiheutuvaan riskiin kiinnitettiin kuitenkin huomiota yksittäisissä pankeissa.

Varoja hankittiin kiinteistövakuudellisilla joukkovelkakirjalainoilla

Pankeilla on ollut tarve etsiä vaihtoehtoisia ja edullisia rahoituskanavia, koska asuntoluottojen kysyntä on lisääntynyt edelleen ja keskimäärin vain puolet antolainauksen kasvusta on pystytty rahoittamaan talletusten kasvulla.

Yksi vaihtoehtoinen rahoituskanava on ollut kiinnitysluottopankkien kautta hankittu kiinteistövakuudellinen joukkovelkakirjarahaus. Kiinnitysluottopankkeihin onkin siirretty asuntolainoja massasiirtoina. Rahoituskustannukset ovat jääneet alhaisiksi, sillä kiinnitysluottopankeilla on hyvä luottoluokitus, ja niiden suurille emissioille on riittänyt kansainvälisten sijoittajien kysyntää. Kiinnitysluottopankit ovat myös tehneet yhteistyösopimuksia asuntolainojensa välityksestä. Talletusrahoitteiset pankit ovat tällöin voineet vastata talletusrahoituksen ylittävään kysyntään tarjoamalla kiinnitysluottopankkien myöntämiä asuntolainoja.

Lyhytaikainen likviditeettiriski kasvoi vuoden 2005 aikana

Talletuspankkien yhteenlaskettu kuukauden rahoitusvaje muuttui vuoden 2005 aikana ylijäämäisestä alijäämäiseksi, ja se myös vaihteli voimakkaasti vuoden 2005 aikana. Yhteenlaskettu vaje oli vuoden lopussa 3,2 mrd. euroa. Rahoitusvajetta heiluttivat suurten emissioiden erääntymiset ja rakennejärjestelyt. Viime aikoina pankkien rahoitusvajheet ovat kuitenkin olleet hienoisessa kasvussa.

Vakuuskelpoisten saamistodistusten määrä pysyi vuonna 2005 lähes ennallaan eli 7,6 mrd. eurossa. Myytävissä olevia saamistodistuksia (3 mrd. euroa) ja noteerattuja osakkeita ja sijoitusrahasto-osuuksia (yhteensä 1 mrd. euroa) oli hieman enemmän kuin alkuvuonna. Pankkien lyhytaikainen maksuvalmius oli edelleen hyvä, sillä maksuvalmiuspuskurina olevia likvidejä varoja oli arviolta hieman enemmän kuin edellisvuonna. Jos oletetaan, että kuukauden sisällä erääntyvä markkina- ja talletusrahoitus jatkuisi eli sopimukset uudistettaisiin, maksuvalmiustilannetta voidaan pitää parempana kuin edellisvuoden lopulla.

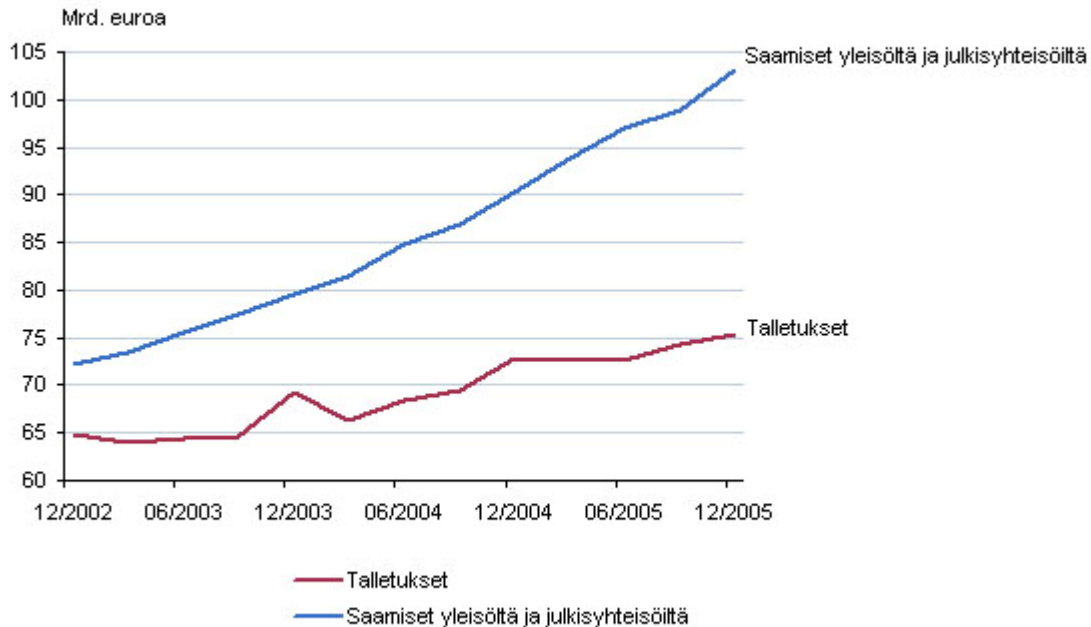
Rahoitusriski

Rahoitusriski jakautuu pitkäaikaiseen, rakenteelliseen rahoitusriskiin ja lyhytaikaisten kassavirtojen epätasapainosta syntyvään likviditeettiriskiin.

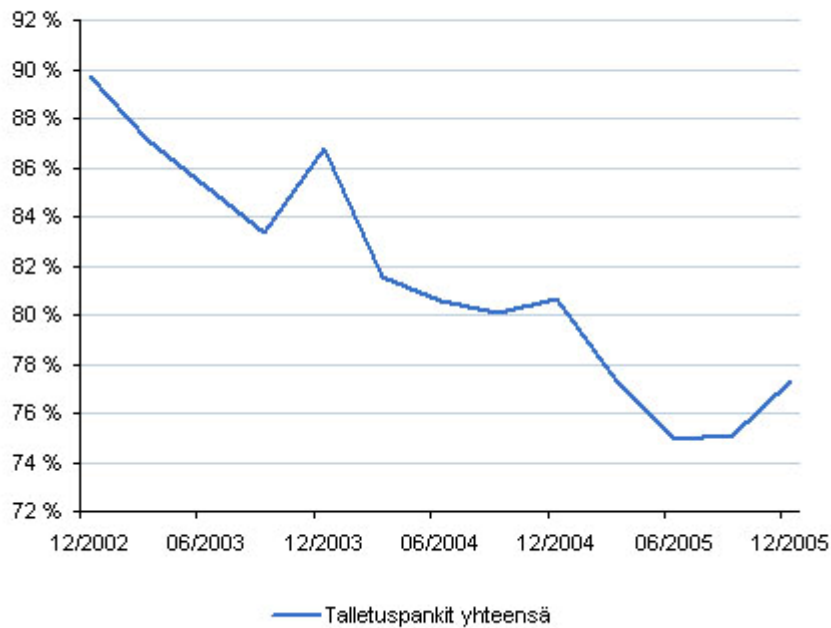
Rakenteellista rahoitusriskiä seurataan arvioimalla, kuinka paljon taseen varoja ja erityisesti antolainausta on rahoitettu talletuksilla ja markkinaehtoisilla velkalähteillä.

Lyhytaikaisen likviditeettiriskin mittaaminen perustuu maturiteetti- ja luokittaisiin tuloista ja menoista aiheutuneiden kassavirtojen erotukseen. Kassavirtojen laskennassa otetaan huomioon myös taseen ulkopuoliset erät. Tämä maturiteettiepätasapainosta syntyvä erotus osoittaa sen määrän, mikä pankin on joko sijoitettava tai rahoitettava, kun saamiset ja velat erääntyvät kussakin maturiteetti- ja luokassa.

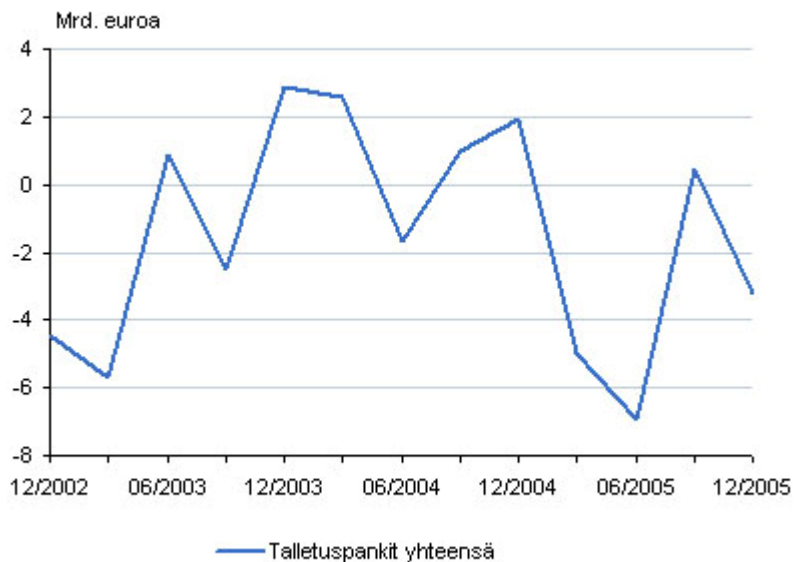
Talletukset ja saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä, miljardia euroa

Lähde: Rahoitustarkastus.

Talletukset prosenttia saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

Lähde: Rahoitustarkastus.

Talletuspankkien kuukauden rahoitusvaje

Lähde: Rahoitustarkastus.

Lisätietoja antaa
pankitarkastaja Meri Rimmanen, puhelin 010 831 5379.

Pankkien korkoriskit (tulo- ja investointiriski) kasvaneet hieman

Suomalaisten talletuspankkien yhteenlaskettu tulo- ja investointiriski kasvoi vuoden 2005 toisella puoliskolla kesäkuun lopusta sekä euromääräisesti että rahoituskatteeseen suhteutetulla korkoriskimittarilla mitattuna. Yhden prosenttiyksikön koronnousun aiheuttama tulo- ja investointiriski oli joulukuun 2005 lopussa 12,8 % rahoituskatteesta eli 318 milj. euroa.

Johdannaispositioiden muutokset kasvattivat rahoitustaseen tulo- ja investointiriskiä

Pankkien tulo- ja investointiriskin kasvu johtui sekä taseen että johdannaispositioiden muutoksista. Suurimpana syynä oli johdannaissaamisten ja -velkojen epätasapainon lisääntyminen lyhyissä maturiteeteissa. Johdannaissaamiset ja -velat kuitenkin pienenevät euromääräisesti – ainoastaan korkojen laskulta suojaavien termiiniin määrä kasvoi merkittävästi. Päinvastoin kuin johdannaisherissä, taseessa saamiset ja velat kasvoivat. Tulo- ja investointiriskin suureneminen ei siis johtunut minkään yksittäisen erän selvästä kasvusta, vaan ennemminkin siitä, että epätasapaino lisääntyi lyhyissä maturiteeteissa.

Pankkien antolainauksen kasvu ei viimeisen vuosineljänneksen aikana enää keskittynyt samalla tavalla pitkiin maturiteettiluokkiin kuin kesäkuussa. Saamiset luottolaitoksilta ja saamiset yleisöltä kasvoivat lyhimmissä maturiteeteissa ja pienenevät hieman pidemmissä maturiteeteissa.

Saamisten jakautumista useampiin maturiteettiluokkiin voidaan selittää sillä, että alkuvuoden antolainauksen kasvupiikin mukanaan tuomien lainojen lähin korontarkistusajankohta "valui" lyhyempiin luokkiin ja että uusia lainoja sidottiin entistä tasaisemmin eri markkinakorkoihin. Lainojen viitekorkojen ja tulo- ja investointiriskin suhdetta arvioitaessa on otettava huomioon, että yli vuoden mittaisiin markkinakorkoihin – eli ns. kiinteisiin korkoihin – sidotut lainat eivät vaikuta merkittävästi pankkien tulo- ja investointiriskin. Kiinteäkorkoisista lainoista tulo- ja investointiriskissä näkyvät vain seuraavan vuoden aikana maksettavat lyhennykset ja korot.

Valuuttamääräisen tulo- ja investointiriskin osuus yhteenlasketusta tulo- ja investointiriskistä oli 4,4 %, eli vain noin puolet siitä, mitä se oli ollut kesäkuussa. Euron lisäksi tulo- ja investointiriskin kannalta merkittävimmät valuutat olivat Yhdysvaltojen dollari, Tanskan kruunu ja Ruotsin kruunu.

Rahoitustaseen investointiriskin korkoherkkyys vähentynyt

Rahoitustaseessa olevien joukkovelkakirjojen ja johdannaisten herkkyys korkojen muutokselle oli –137 milj. euroa joulukuussa 2005. Negatiivinen korkoherkkyys tarkoittaa sitä, että salkun arvo laskee, jos markkinakorot nousevat korkokäyrän kaikissa maturiteeteissa yhden prosenttiyksikön. Rahoitustaseen investointiriskin herkkyys korkojen nousun suhteen väheni joulukuun 2005 loppuun mennessä kesäkuun lopun tilanteesta noin 50 milj. euroa.

Rahoitustaseen investointiriskin tarkastelu osoittaa, että pankit eivät käyttäneet johdannaisten suojaautukseen joukkovelkakirjojen hinnanlaskulta. Johdannaisten vaikutus investointiriskin oli negatiivinen, aivan kuten joukkovelkakirjojenkin. Jos ei oteta huomioon johdannaisten mahdollista vaikutusta tulo- ja investointiriskin ja sitä kautta pankkien motiivia avoimien johdannaispositioiden pitämiseen, johdannaispositioiden voidaan pitää ainakin osittain spekulatiivisina.

Kaupankäynti pohjoismaisten valuuttojen määrällisillä johdannaisilla kasvatti kaupankäyntivaraston investointiriskiä

Kaupankäyntivaraston investointiriski lähes kaksinkertaistui vuoden 2005 toisella puoliskolla ja oli –306 euroa joulukuussa 2005. Suurin osa kasvusta syntyi kaupankäynnistä pohjoismaisten valuuttojen määrällisillä johdannaisilla.

Kaupankäyntivarastossa oli johdannaisten osalta sama tilanne kuin rahoitustaseessakin, eli johdannaisten olivat herkkiä korkojen nousulle. Kaupankäyntivaraston johdannaispositioiden voidaan tulkita samoin kuin rahoitustaseessakin: pankit eivät pitäneet johdannaisten suojaautukseen joukkovelkakirjojen hintojen muutoksilta.

Korkoriskin poikkeava vertailuajankohta

Korkoriskin analysoinnin vertailuajankohtana oli poikkeuksellisesti kesäkuu 2005. Näin pyrittiin välttämään ne analysoinnin ongelmat, jotka liittyvät vuodenvaihteen 2004 jälkeen toteutettuun IFRS-raportointiuudistukseen.

Katso myös

Talletuspankkien korkoriskiaseman arviointimenetelmät

Mikä on korkoriski?

Korkoriskillä tarkoitetaan tässä pankkien tulo-riskiä ja rahoitustaseen sekä kaupankäyntivaraston investointiriskejä.

Tuloriski mittaa sitä vaikutusta, joka pankin saamisten ja velkojen maturiteettien epätasapainolla on vuoden aikana kertyvään rahoituskatteeseen, kun markkinakorot nousevat.

Investointiriski mittaa rahoitustaseeseen tai kaupankäyntivarastoon sisältyvien joukkovelkakirjojen ja johdannaisten markkina-arvojen välitöntä muutosta korkojen noustessa. Toisin sanoen investointiriski mittaa arvopaperisalkkujen nykyarvojen herkkyyttä korkojen muutoksen suhteen.

Pankkisektorin yhteenlasketut korkoriskit (euro ja muut valuutat yhteensä)

(miljoonaa euroa korkojen noustessa yhden prosenttiyksikön)

	31.12.2005	30.6.2005	Muutos
Rahoitustaseen korkoriski (sis. johdannaiset)			
Tuloriski yhteensä	317,9	267,0	19,1 %
· Rahoituskate	2476,6	2 378,3	
· Suhteellinen tuloriski, % rahoituskatteesta	12,8 %	11,2 %	
· Stressitesti 1; avistat < 1kk	-177,3	-208,4	-14,9 %
· Stressitesti 2; valuutat itseisarvoon yhteensä	804,2	655,8	22,6 %
Investointiriski yhteensä	-137,1	-188,7	-27,3 %
Kaupankäyntisalkun korkoriski (sis. johdannaiset)			
Kaupankäyntisalkun investointiriski	-305,9	-159,8	91,4 %
· Kaupankäyntisalkun markkina-arvo	9 137,7	8 791,4	3,9 %
· Suhteellinen investointiriski, % kaupankäyntisalkun markkina-arvosta	-3,3 %	-1,8 %	
· Stressitesti 3; valuutat itseisarvoon yhteensä	333,2	225,1	48,0 %

Lisätietoja antaa
pankkitarkastaja Peter Palmroos, puhelin 010 831 5333.